در علیه ده غلطه ده (آرهولك) غزته سی اداره خانه سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » վեցամսեայ. 70 »
» » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Չեղածան թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ԲԺԻՇԿԸ ԴՊՐՈՑԻՆ ՄԷՋ

«Մանչերու Թշնամին» դպրոցական տղոց առողջապահութեան վերաբերող ուրիշ խնդիր մըն ալ մէջտեղ կը դնէ անուղղակի, առանց իր ծրագրին մէջ գտնուելու: Այդ գըրքոյկին հեղինակը իր ստորագրութեան ներքեւ աւելցուցած է «Բժիշկ Պարոնը կը բարձրացնէ վարժարանին» համեստ տիտղոսը, ինչ որ կը մըտցնէ մեզի թէ դպրոց մը՝ պէտք է, կամ գոնէ կրնայ՝ այցելու բժիշկ մը ունենալ. եւ թէպէտ գիշերօթիկ վարժարանի մը կը վերաբերի այդ ծանօթութիւնը, բայց առիթը յարմար է փոխանցում մը ընելու դէպի ցերեկեայ վարժարանները եւ վայրկեանի մը ուշադրութիւն հրաւիրելու անոնց այս զրկումին վրայ:

Խնդիրը նոր չէ, — հայ լրագրութեան մէջ քրքրուող գրեթէ բոլոր խնդիրներուն պէս, — բայց հինցած, մաշուած ըլլալու առաւելութիւնը ունի, որ այժմէութեան իրաւունք մը կ'ընծայէ անոր: Մեր Թաղային վարժարանները բժշկական երբեմնակի այցելութիւններով նպաստաւորելու գաղափարին իրագործումը եթէ գըրամի կապուած ըլլար, աւելորդ յոգնութիւն մը պիտի ըլլար՝ այսքան տարի ետքը զայն անգամ մըն ալ մէջտեղ նետելը. կրօնական տեսուչի խնդիրը աչքերնուս առջեւ է, որուն ի նպաստ բոլոր գրուածներուն միակ պատասխան մը տրուեցաւ. «Պիտճէնիս չի ներեր». նոյն իսկ կրթական տեսուչի մը գոյութեան պաշտպանումը, — թո՛ղ ներէ «Արեւս» բարեկամիս՝ եթէ ոտնձգութիւն մը կ'ընեմ իր սահմաններուն վրայ, — գերմարդկային համբերութեան մը կը պարտինք, առանց յոյսը ստանալու այլապատող ազգ. պաշտօնէի համբերութեան: Այս պայմաններուն մէջ, ելլել առաջարկել կամ յուսալ որ Թաղային ատուկները իրենց ծախքերուն վրայ գումար մը բարդեն՝ այցելու բժիշկի մը պատուագին վճարելու համար՝ utopie մըն է պարզապէս:

Բայց ասոր դարմանը կայ. հայ բժիշկներուն անձնուիրութեան կոչում ընել: Ամէնէն յետին գիւղին մէջ անգամ երկու երեք տոքթոր կը գտնուին որոնց բոլոր վայրկեանները գրաւուած չըլլան: Թողունք մեծ քաղաքամասերը, ինչպէս Բերա, ուր որքան ալ փնտռուին անոնք, այնքան չատ են թիւով՝ որ միշտ տրամադրելի ժամեր կը գտնեն, հազուագիւտ բացառութեամբ: Արդ, թէպէտ ընդհանուր համոզում մը կայ Իբոկրատի աշակերտներուն դրականութեանը նըկատմամբ, — որուն հակառակը պահանջելու իրաւունքը չունինք արդէն, — այնքան յոռետես չենք կրնար ըլլալ սակայն ենթադրելու համար որ Թաղ. Խորհուրդներուն կամ Հոգաբարձուներուն կողմէ մտերմական դիմում մը դէպի իրենց Թաղին մէկ բժիշկը՝ չաբթուան մէջ քանի մը ժամ նուիրելու դպրոցին այցելութեան՝ մերժողական պատասխանի հանդիպի:

Չե՞ք կարծեր որ օգտակար դառնայ այս տեսակ կարգադրութիւն մը: Եթէ բժիշկին գերը, դպրոցին մէջ, հիւանդ տղաքը դարմանել ըլլար, պէտք չէր մեր այդ այցելութեան, վասն զի հիւանդցողը իր տունը կը ղրկուի: Բայց այլապէս բարեբար արդիւնք մը կը սպասուի անկէ. դպրոցին առողջապահական ընդհանուր պայմաններուն բարւոքումը, տղոց նիստ ու կացին, զբօսանքի եղանակին վերաբերող կանոններու սահմանումը, կարգ մը յորդորներ տղոց ուղղուած, եւ թելադրութիւններ՝ դաստիարակներուն, որոնցմէ բարիք միայն կը ծնի: Եւ յորդորէն, թելադրութենէն, հրահանգէն դուրս, բժիշկին ներկայութիւնը բարոյական ազդեցութիւն մը կ'ընէ տղոց վրայ, անզգալաբար մղելով զանոնք պահ մը մտածել իրենց թաքուն մէկ ցաւին, թեթեւ մէկ տկարութեանը, այն չեն գիտեր ինչի՞ն վրայ որ հիւանդութիւն մը չէ ինքնին, բայց որ կրնայ արհամարհի դառնալ մէկ օրէն միւսը: Բժիշկ մը, որչափ ալ երիտասարդ, միշտ հայրական բան մը ունի իր խօսուածքին, իր շարժումին մէջ. իր այցելութիւնը աւելի բարեկամական պիտի ըլլայ քան պաշտօնական, եւ պզտիկները խրտչեցնելու տեղ՝ պիտի գրաւէ զանոնք:

Վարժուած ենք մեր ծաղկոցները խամրոցներ կոչելու, բայց ինչո՞ւ զանոնք իրենց անուան արժանի հաստատութիւններ դարձնելու չենք յաջողած ընդհանրապէս, — մանկապարտէզները հաշուի չառնելով. — որովհետեւ ուսուցիչներ, տեսուչներ, հոգաբարձուներ միայն այցելած են հոն. եւ դպրոցական ու դը մասկան տեսակէտը միայն աչքի առջեւ ունեցած ենք՝ առաջինը երկրորդին զոհելու հարկին տակ գտնուելով: Եթէ բժիշկ մը, խղճամիտ բժիշկ մը այցելած ըլլար այդ խամրոցներէն մէկը, ու հանդիսատես ըլլար այնտեղ պարզուող խեղդումին ու փտտաւորող պայմաններուն, պիտի դայթակղէր ու ձայն բարձրացնէր: — Եւ, պէտք է խոստովանինք ոչ, միակ բժիշկի մը դիտողութիւնը, քննադատութիւնը, թերեւս լրագրական տասը յօդուածէ աւելի ազդեցիկ դառնար:

Այս վերջին պարագան հեռաւոր նկատուի մըն է, եթէ ոչ անիրականալի. բայց ինչ որ չատ դիւրին է ու խոստմնալից, մեր Թաղային վարժարաններուն մէջ բժշկական պարզ այցելութիւն մը հաստատելն է: Թո՛ղ անգամ մը փորձեն մեր Թաղականներն ու Հոգաբարձուները. ուրախութեամբ պիտի արձանագրենք իրենց գիտումը եւ հայ բժիշկներէ իւրաքանչիւրին անձնուիրաբար ընդունելութիւնը:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ

Այս խորագրին տակ «Արեւելք»ի օգոստ. 3ի թիւով հրատարակած խըմբագրականնիս կ'երեւայ թէ մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեր է Թիֆլիզի թերթերուն մէջ որոնք թեր ու դէմ կարծիքներ յայտներ են, ինչպէս կիմանանք պատահական թըղթակցի մը նամակէն զոր կը հրատարակենք ստորեւ: Նամակագիրը Ռուսահայ մամուլին չուրջը գոյութիւն ունեցող կուսակցութիւններուն վրայ մեր պարզած տեսութիւնը կը հաստատէ, քիչ մը խիստ ոճով — ինչ որ ընելէ զգուշացած էինք մենք — հաղորդելէ ետքը անոր դէմ հրատարակուած յօդուածի մը իմաստը որ քննադատութիւն մըն է եղեր Պոլսոյ հայ մամուլին ուղղութեան դէմ:

ԹԻՖԼԻԶ, 29 Օգոստ.

Ձեզ չանցաւ Արեւելքի այն համարը ուր չօշափուած է Ռուսահայոց եւ Թուրքիոյ Հայոց մամուլի եւ ընթերցողների մէջ եղած տարբերութեան խնդիրը: Թիֆլիզի մի թերթի առաջ բերած հատուածներից այսքանս կարողացայ հասկնալ, որ Արեւելքի խմբագրութիւնը այն կարծիքին է թէ Կովկասի հայ թերթերից մէկի կամ միւսի նիւթական կամ բարոյական անձուկ վիճակը մասամբ հետեւանք է կուսակցական նկատումների:

Այդ արտայայտութիւնը անող թերթը հակառակն է պնդում: Նա ասում է, որ թերթի անկումը հետեւանք է նրա ուղղութեան: Եւ պախարակում է Պոլսոյ թերթերին, որ կուսակցութիւն ստեղծելու չնորհք (') չունին:

Ընդունում ենք, որ կուսակցութիւնը լաւ է, բայց միայն գաղափարական կուսակցութիւնը: Գաղափարական կուսակցութիւնը առաջ է բերում լոյս, ճշմարտութիւն: Բայց մեր կովկասեան մամուլի ո՞ր կուսակցութիւնը կարող է գաղափարական կոչուել: Մրցման տարօրինակ միջոցներ որոնց օրինակներ տեսանք Թիֆլիզում, վերջին կաթողիկոսական ընտրութիւնների ժամանակ, եկեղեցիների բակում՝ հասարակութեան աչքի առաջ:

Իւրաքանչիւր կուսակցութեան համար իր թերթի կարծիքն է ճշմարիտը: Այս ձեւով է զարգանում ընթերցողների մէջ գիտակցութիւնը: Սխալ ուղղութիւն է, մինչեւ անգամ եւ կործանիչ: Մեզանում լրագրական կուսակցութեան մոլեռանդութիւնը հասած է այն կէտին, որ մի կուսակցութեան ընթերցող միւս կուսակցութեան թերթը ձեռքն էլ չի առնում: Ուրեմն այսպիսի մի ընթերցող ինչպէս է կարողանում թերթերի ուղղութեան կամ նրանցում յայտնուող խնդիրների մասին գաղափար կազմել, ինչպէս է կարողանում զանազանել լաւը վատից, ճշմարտութիւնը ստութիւնից:

Սա գիտակցութիւն չէ, այլ յոռետեսութիւն, միապաղաղութիւն, տգիտութեան աստիճանի անգիտակցութիւն:

Հասարակութիւնը կամաց կամաց գալիս է այն եզրակացութեան՝ որ լրագրական կուսակցութիւնների նեղ պայքարի ազդեցութեան տակ, ընթերցողների թիւը հետզհետէ պակասում է: Նրանք՝ որպէս կոյր՝ յաւիտենական խաւարի գիտակցութիւնը միայն ունին: Ու այդ խաւարի կողքին կայ նաեւ լոյս, որ ստութեան կողքին ապրում է եւ ճշմարտութիւնը, կայն այդ ինչ գիտէ: Մի՞թէ մեր ընթերցողները հասել են այն գիտակցութեան, որ իմանային թէ իւրաքանչիւր մի անհատ բարձր պէտք է լինի կուսակցութեան մակերեւոյթից: Գիտե՞ն մերոնք, որ լրագրութեան վրայ ոչինչ է նայել չէզոքութեան հասած բարձրութիւնից: Եթէ այո՛, այն ժամանակ լրագրական կուսակցութիւն չը պէտք է որ լինէր: Այն ժամանակ կը լինէր գաղափարի կուսակցութիւն: Մամուլը չօշափում է զանազան խնդիրներ: Անկախ մտածող, գիտակցութիւն ունեցող մարդը չատ բնական է, որ մի խնդրում յարէր այս թերթին, միւս խնդրում՝ այն թերթին: Մի՞թէ այս ինչ թերթի գեղեցիկ մտքերի կողքին չե՞ն եղել եւ չե՞ն լինում նաեւ տգեղ մտքեր: Մի՞թէ նոյնը չի պատահում նաեւ այն ինչ եւ միւս թերթերի: Ուրեմն այդ ինչպիսի գիտակցութիւն է, երբ մի կուսակցութեան մարդիկ իրենց թերթի բոլոր ասածները պատգամի տեղ ընդունելուց յետոյ, միւսի երեսն անգամ չեն ուզում տեսնել: Սրանով չեն վերջանում լրագրական կուսակցութիւնները. լրագրութենից դուրս, կեանքի միւս ասպարէզներում էլ թշնամի են մնում: Հասարակութեան սրտի մէջ սերմանուած կուսակցական ատելութիւնը բաժանում է, կինը ամուսնուց, եղբայրը եղբօրից, հայրը որդուց:

Սա գիտակցութի՞ւն է թէ մոլեռանդութիւն:

Եւ այս բոլորից յետոյ կարելի՞ է մոռանալ այն բացարձակ ճշմարտութիւնը թէ այդ կուսակցութիւնների մոլեռանդութիւնը, ինտրիկները մեծապէս վնասում են մեր մամուլի նիւթական ու բարոյական զարգացման, յառաջդիմութեան: Կարելի՞ է ժխտել որ թերթերը, իրենց կուսակցական նկատումների համար, խեղդում, մեռցնում են ընթերցողների մէջ գիտակցութիւնը, դարձնելով նրանց մի ձայնարձակ մեքենայ, մի դատարկ կարաս, ընդունակ ներշնչուածը միայն անգիտակցաբար կրկնելու:

Վերեւ յիշուած ռուսահայ թերթը Թուրքիոյ Հայերի ընթերցասիրութիւնը սխալ է ըմբռնել: Ճիշդ է, ինչպէս գիտել տուած էր Արեւելքը, որ Թրքահայոց մէջ լրագրական կուսակցութիւն գոյութիւն չունի. Նրանք թերթերի մէջ խըտրութիւն չեն դնում եւ անխտիր կարդում են թէ՛ մէկը եւ թէ՛ միւսը: Բայց այդ թերթերի բոլոր ասածներն էլ սըրբութեան տեղ չեն ընդունում: Ընդհակառակը քննում, վիճաբանում եւ ինքնաբերաբար հակւում մէկի կամ միւսի կողմը: Մի խօսքով, Պոլսոյ թերթերը չեն իրենց համար կուսակցութիւններ ստեղծողը, այլ այս կամ այն խնդրի առթիւ կուսակցութիւնների են բաժանւում իրենց՝ ընթերցողները: Իսկ լրագրական այդ խնդիրներից դուրս, կեանքի մէջ նրանք չարունակում են մնալ սոյնպէս ընկերներ, բարեկամներ:

Ահա՛ այսպէս է զարգանում գիտակցութիւնը ժողովրդի մէջ:

* * *

«ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԱՐԱՐՈՒԱԾԸ»

(Նար. եւ վերջ Զոլայի յօդուածին)

Իմ սարսա՛փս, որոշակի պիտի յայտնեմ զայն այսօր: կը վախնամ, ինչպէս յայտնած եմ զանազան առիթներու մէջ, որ ճշմարտութիւնը, վճռական՝ ջախջախիչ ապացոյցը Գերմանիայէն չգայ մեզի: Այս մահացու վտանգին վրայ լռութիւն պահելու ժամը չէ ալ: Լոյսը առատ ծագած է արդէն, պէտք է քաջարար դիմանել այն պարագան՝ ուր Գերմանիա կայծակի հարուածի մը մէջ հինգերորդ արարուածը պիտի բերէ:

Ահաւասիկ իմ խոստովանութիւնս: Իմ դատէս առաջ, 1898 յունուար ամսուն մէջ, ամենաստուգաւ կերպով տեղեկացայ թէ Էսթերհազին էր «մատնիչը», թէ բազմաթիւ վաւերաթուղթեր հայթայթած էր Պ. դը Շվարձքոբէնի, թէ այդ վաւերաթուղթերէն մեծ մասը իր ձեռքով գրուած էր եւ թէ անոնց ամբողջական հաւաքածուն կը գտնուէր Պերլին, պատերազմական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ: Ինքզինքս հայրենասէր ցուցնելու արհեստը ի գործ չեմ դներ, բայց կը խոստովանիմ որ ինծի տրուած պաշտօնութիւնները զիս վեր ի վայր յուզեցին. եւ այդ ժամանակէն ի վեր, իմ բարի Ֆրանսացիի անձնութիւնս չէ դադրած բնաւ ու չարունակ համակուած եմ այն սարսափէն՝ թէ Գերմանիա, թերեւս մեր վաղուան թշնամին՝ չապտակէ զմեզ այն ապացոյցներով որոնք իր ձեռքը կը գտնուին:

Ինչ..., 1894ի զինուորական ատեանը կը դատապարտէ անմեղ Տրէյֆիւսը, 1898ի զինուորական ատեանը անպարտ կ'արձակէ յանցաւոր Էսթերհազին, մեր թշնամին իր ձեռքին մէջ կը բռնէ մեր զինուորական արդարութեան կրկին սխալներուն ապացոյցները եւ Ֆրանսա՝ հանդարտօրէն կը յամառի միալ այս սխալին մէջ, ու կ'ընդունի այն ահարկու վտանգը՝ որ իրեն կը սպառնայ: Կ'ըսեն թէ Գերմանիա չի կրնար գործածել մատնութենէն ձեռք ձգուած վաւերաթուղթերը: Ո՛վ կ'ապահովցնէ զայս: Թող վաղը պատերազմը ծագի. չսի՞տ սկսի թերեւս մեր բանակին պատիւը ոչնչացնելու համար Եւրոպայի առջեւ, հրատարակել վաւերաթուղթերը՝ ցուցնելով այն նողկալի անօրէնութիւնը՝ որուն մէջ յամառած են միալ կարգ մը պետեր: Տանելի՞ է այս տեսակ մտածում մը, Ֆրանսա պիտի կրնա՞յ վայրկեանի մը հանգիստը վայելել՝ որչափ ատեն որ գիտնայ թէ օտարին ձեռքերուն մէջ կը գտնուին իր անպատուութեան ապացոյցները: Իմ մասիս, պարզօրէն կ'ըսեմ որ քունս չէ տարած ասոր համար:

Ան ատեն՝ Լապորիի հետ որոշեցի իբր վկայ նշանակել օտար զինուորական կըցորդները. վստահ չէինք անոնց դատարան ներկայանալուն, բայց վերջապէս, յուսալով որ պիտի գործէր՝ կ'ուզէինք կառավարութեան հասկցնել թէ գիտենք ճշմարտութիւնը: Զլելու գարկին, կատակ ընել սկսան, զէնքը թողլով Գերմանիոյ ձեռքը: Ու խնդիրը իր այդ վիճակին մէջ մնաց մինչեւ Ռէնի դատավարութիւնը: Ֆրանսա վերադառնալուս պէս, Լապորիի քով վազեցի, պնդեցի յուսահատօրէն որ դիմումներ ըլլան նախարարութեան մօտ՝ անոր մասնակից ընելով սարսափելի կացութիւնը ու հասկցնելով անիկէ թէ չպիտի՞ մինչեւ որ պէս զի իր միջնորդութեան չնորհիւ վաւերաթուղթերը յանձնուէին: Անտարակոյս չատ փափուկ խնդիր մըն էր սա. բայց դժբաղդ Տրէյֆիւսը կար զոր փրկել կ'ուզէին, այնպէս որ, ամէն զիջողութիւն ընելու պատրաստ էին՝ չզրգռելու համար արդէն իսկ մոլորած հանրային կարծիքը: Մնաց որ, եթէ երբեք Ռէնի զինուորական ատեանը անպարտ արձակէր Տրէյֆիւսը, ատով իսկ ջնջուած պիտի ըլլար յանձնուած վաւերաթուղթերուն ծանրոտ հանգամանքը ու Գերմանիոյ ձեռքերուն մէջ պիտի խորտակէր այն զէնքը զոր կրնար գործածել: Տրէյֆիւսի անպարտ արձակումը՝ դատական սխալին ճանաչումը ու դարմանումը պիտի ըլլար եւ պատիւը պիտի փրկուէր:

Եւ իմ հայրենասիրական տառապանքս վերսկսաւ՝ ա՛լ աւելի անտանելի կերպով, երբ զգացի թէ զինուորական ատեան մը պիտի ծանրացնէր կորուստը՝ վերստին դատապարտելով անմեղը՝ որուն յանցաւոր ըլլալը օր մը պիտի ապացուցէր Պերլինի վաւերագիրներուն հրատարակութեամբ: Ասոր համար է որ անդադար գործեցի, խնդրելով Լապորիէն որ վաւերաթուղթերը պահանջէ եւ իբր վկայ նշանակէ Պ. դը Շվարձքոբէնը, միակ մարդը՝ որ կրնայ կատարեալ լոյս սփռել: Եւ այն օրը՝ ուր Լապորի պատերազմի դաշտին վրայ դրնուած այս դիւցազնը՝ զգտուելով առիթէ մը զոր ամբաստանողները տուին անարժան տարականի մը վկայութիւնը լսելով, այն օրը ուր ամբ եղելով խնդրեց կոչել միակ մարդը որուն մէկ խօսքը դատը պիտի վերջացնէր, իր բովանդակ պարտականութիւնը կատարեց. դիւցազնական այն ձայնը եղաւ զոր ոչինչ պիտի կրնայ լռեցնել եւ որուն խընդիրքը պիտի մնայ դատէն ինքն ալ ու ճակատագրապէս անիծ պիտի տայ անոր վերանայելուն՝ վերջացնելու համար զայն միակ կարելի լուծումով, այսինքն անմեղին անպարտ արձակումը:

Տեսէ՛ք ի՛նչ գէշ, ի՛նչ անտանելի վտանգի մէջ թողուց զմեզ Ռէնի զինուորական ատեանին՝ նախագահը, վաւերագիրներու մէջէն չելլելուն համար իր կամայական իշխանութիւնը գործածելովը: Կարելի չէ ամել աւելի բիրտ բան մը երեւակայել ոչ ալ այս աստիճան ամուր կերպով գոցուած դուռ մը՝ ճշմարտութեան առջեւ: «Չենք ուզեր որ ստուգութիւնը բերէն մեզի՝ որովհետեւ կ'ուզենք դատապարտել»: Եւ երրորդ զինուորական ատեան մը միացած է միւսներուն, հոյլ սխալին մէջ խորասուզուած է անոնց պէս, անմիտ որ Գերմանիոյ հերքումը հիմա երեք անարգար վճիռներ կը հարուածէ: Զուտ խելագարութիւն չէ՞ ասիկա:

Նախարարութիւնը որ ոմարութիւնը ունեցաւ մեծին իմաստնութեան խոշոր տղաքը ձգելու որ խաղան խուցկիններու եւ դանակներու հետ, նախարարութիւնը որ մոռցաւ թէ կառավարելը նախատեսել կը նշանակէ, պէտք է անպայման գործելու, եթէ չուզեր Գերմանիոյ հաճութեան ձգել հինգերորդ արարուածը՝ վերջաւորութիւն մը՝ որուն հանդէպ ամէն Ֆրանսացի պիտի դողայ: Ինքը, կառավարութիւնը պէտք է խաղայ այս հինգերորդ արարուածը՝ կարելի եղածին չափ չուտ, արգիլելու համար որ օտարէն չգայ անիկա: Վաւերաթուղթերը կրնայ ձեռք ձգել, քանի որ գիտակցութիւնը չատ աւելի կնճռոտ դժուարութիւններ լուծած է: Այն օրը՝ ուր պիտի գիտնայ Պառորոյին մէջ յիշատակուած վաւերաթուղթերը խնդրել, պիտի տան իրեն: Եւ ատ պիտի ըլլայ այն Նոր խոհոսութիւնը որ հարկեցուցիչ պիտի դարձնէ նոր վերաքննութիւն մը՝ Վճռաբեկ Ատեանին առջեւ, որ, ինչպէս կը յուսամ, այս անգամ իրազեկ դարձած, պիտի ջնջէ վճիռը՝ առանց խնդիրը նոր դատարանի մը ղրկելու, իբր դատարան իր գերագոյն ձեռնհասութեամբը:

* * *

Բայց եթէ երբեք կառավարութիւնը տկարին ընկրկի, ճշմարտութեան եւ արդարութեան պաշտպանները պիտի ընեն պէտք եղածը: Մեզմէ ոչ մէկը իր գիրքը պիտի թողու: Ապացոյցը՝ անընկճելի ապացոյցը վերջապէս պիտի ունենանք:

Նոյեմբեր 23ին Վերսայլ պիտի գըտնուինք ամէնքս ալ: Իմ դատս պիտի վերսկսի քանի որ կ'ուզեն անոր վերսկսումը իր բովանդակ մեծութեան մէջ: Եթէ մինչեւ այն ատեն արդարութիւնը կատարուած չըլլայ, պիտի օգնենք դեռ որ կատարուի: Իմ սիրելի, իմ քաջ Լապորիս՝ որուն փառքն ու պատիւը մեծցած է անկէ ի վեր, Վէրսայլի մէջ պիտի արտասանէ այն պաշտպանողականը՝ զոր չկրցաւ Ռէնի մէջ արտասանել. ու չատ պարզ է աս. բան մը չպիտի կորսուի: Ես, չպիտի լռեցնեմ զինքը: Ճշմարտութիւնը պիտի յայտնէ առանց գլուխ նեղելէ վախնալու, որովհետեւ ճշմարտութեան սիրուն ես պատրաստ եմ իմ ազատութիւնս ու արիւնս վրայ տալու:

Սէնի եղեռնադատ ատեանին առջեւ երդուընցայ որ Տրէյֆիւս անմեղ է: Կ'երդնում նորէն բովանդակ աշխարհի առջեւ՝ որ ինծի հետ միւնոյնը կ'աղաղակէ հիմա: Ու կը կրկնեմ. — Ճշմարտութիւնը երեւան գալու վրայ է. բան մը չպիտի կրնայ զայն արգիլել: Ռէնի մէջ՝ հսկայի քայլ մը առած է արդէն: Հիմա սա վախը ունիմ որ անիկա պիտի հասնի վրէժխնդիր Նեմէսիսի կայծակի հարուածներէն մէկուն մէջ, եթէ երբեք չաճապարենք մենք իսկ զայն չողացնել Ֆրանսայի մեր պայծառ արեւին տակ:

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱ

Պալխարայի էմիրը որ Կովկասի հանքային ջերմուկները գացած էր, օգոստ. 27ին Թիֆլիզ հասեր է: Կառավարչապետ Կալիցին իշխան այցելութիւն փոխանակեր է էմիրին հետ որուն ի պատիւ սեղան մը տուեր է:

ՔԱՌԱՁԱՅՆ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ

Արեւելքի սեպտեմբեր 4/16 չաբաթ օրուան Խմբագրականը՝ քառաձայն երգեցողութեան վրայ՝ առիթ կ'ընծայէ ինծ յետագայ խորհրդածութիւնները ընելու:

Նախ չեմ ըմբռներ թէ, ինչո՞ւ համար չ'արտօնուիր եկեղեցեայ մէջ երաժշտութիւնը որ իմ վաղուց հետէ ամէն ազգաց մէջ կրօնական հանդէսներու փայլ եւ պայծառութիւն տուած է. Հեթանոսաց եւ Հրէից մէջ եւս հաւասարապէս ընդունելի էին քնար, եւ Դաւիթ Մարգարէին աւանդական սանդուռը (թմբուկ) զոր ինքնին Տաղանակին առջեւէն նուագելով կ'ընթանար: Եւ ինչո՞ւ, ինչպէս ուրիշ ամէն բանի մէջ, եւ այս պարագային ժամանակին հետ չքալենք. բաւական է որ օրինաւորապէս ըլլայ եւ ոչ անվայել:

Գալով երաժշտական խմբեր կազմել եւ վարելու գործողութեան, ըստ իս զգահատման խնդիր մըն է այդ պարզ. մեկնենք ըստ ծնիս: Եթէ Ռուսաստանի մէջ կը գտնուին Կարամուրզաներ, Եկայեն, մեր մէջ ալ՝ հոս ի Պոլիս՝ կրնան գտնուիլ այնպիսի անձինք որ իրենց համար լուրջ զբաղում ըրած են Եւրոպական երաժշտութիւնը (որ կատարելագոյնն է անշուշտ) ուսումնասիրելը, որուն չորս գլխաւոր մասերն են.

Ա. (Harmonie) Ներդաշնակութեան կանոնները:

Բ. (Contre point) որ չափագիտութիւն է տեսակ մը՝ երաժշտական արուեստին:

Գ. (Fugue) որ ընդլայնումն է:

Դ. (Orchestration) ըստ բացատրութեան մեր Նախնեաց «ամենայն ազգաց արուեստականաց» երաժշտական գործեաց ընկերացումը որ է Նուագերգութեան մէջ իւրաքանչիւրին իր յատուկ գերը սահմանելով ձայնագրութեամբ:

Ահաւասիկ այս ամէնը ուշի ուշով կանոնաւորապէս եւ հիմնապէս հետազօտուած եւ սորված պատանիներ ունինք, քաղքիս ամէնէն նշանաւոր վարպետ երաժշտագէտներուն քով ուսած. եւ այսօր գոնէ մասամբ կը պարտաւորին ձեռնթափ ըլլալ ասպարէզէն, ապրուստի պիտոյից հարկին առջեւ, գնահատող եւ խրախուսող մը չգտնուելուն իրենց ամէնէն աւելի սիրած եւ ընդունակութիւն ունեցած ճիւղը մշակելու եւ զարգացնելու:

Այսքան երկսեռ վարժարանաց մէջ որ ունինք մայրաքաղաքիս մէջ չգիտենք թէ կա՞ն արդեօք այնպիսիներ ուր պարտաւորիչ ըլլայ ձայնագիտութեան եւ երաժշտական դասաւանդութիւնը եւրոպական կանոնաւոր եղանակաւ. ըստ որում տղոց միտքը իր թարմ վիճակին մէջ կակուղ հողին պէս աւելի լաւ եւ դիւրաւ կ'ընդունի ցանուած սերմը. պէտք չէ՞ր որ ըստ ինքեան մեր նախակրթարանները գոնէ ծաղկոց կ'անուանենք իրենց անուան արժանանային գիտական եւ արուեստական մասանց հաւասարապէս ընկերակցութեամբ վարժողներ ըլլալով՝ իւրաքանչիւր փոքրիկին ընդունակութիւնը որոշելու յարմար, ըստ այնմ իրենց ապագայ կենաց ուղղութիւնը տալու, ի հարկին պէտք եղած ձեռնտուութիւնը հայթայթել չզլանալով:

Բերա ԳԻՏ-ՍԱԲ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՐԱՄ. — Թիֆլիզէն կը հաղորդեն հետեւեալ սիրային տրամը որ տեղի ունեցեր է Դերբենդի մէջ.

«Օգոստոս 20-ին տեղի ունեցաւ մի սարսափելի արիւնհեղութիւն, որին զոհ գնացին յայտնի փաստաբան՝ Յովսէփ Աղաբեկեանը եւ երիտասարդ վաճառական Գինոս Դուլթեանցը: Դէպքը այսպէս պատահեց: Քաղաքիս յայտնի հարուստ Պ.ի ընտանիքը միշտ սովոր է եղել իր գործակատար Գինոսին, թէ այսինչ աղջիկը քեզ համար ենք ուզելու: Օրիորդը հազիւ 15 տարեկան, բնակւում է Բագուում, բայց ամառվայ ամիսները գալիս է միշտ անց է կացնում Դերբենդում: Այս ամառ, երբ օրիորդը ըստ սովորութեան գալիս է այստեղ՝ Պ.ի ընտանիքը սկսում է խօսել արդէն նշանի ու պսակի մասին: Համաձայնութիւն են յայտնում թէ՛ Գինոսը եւ թէ օրիորդի մայրը. սկսում են պատրաստութիւն տեսնել, բայց հէնց այդ միջոցին նոյն օրիորդին առաջարկութիւն է անում հանգուցեալ Յով. Աղաբեկեանցի որդին: Օրիորդի մայրը, որը մի 2-3 օր առաջ աղջկան տալիս էր Գինոսին՝ այժմ թեքվում է Աղաբեկեանցի կողմը: Գինոսը, լսելով այդ բանը՝ առաջարկում է Յով. Աղաբեկեանին յետ կենալ խնամախօսութիւնից, որովհետեւ ինքը այդ օրիորդին արդէն իր հարսնացուն է համարում: Երկուսի մէջ տեղի է ունենում սուր խօսակցութիւն ու բանը հասնում է այնտեղ, որ Գինոսը ատրճանակի մի հարուածով մահացու վէրք է տալիս Աղաբեկեանցին: Այդ միջոցին Աղաբեկեանցի եղբօր որդին որ ներկայ է լինում դէպքին՝ վրա է հանում, զարմանալի ճարպկութեամբ խլում է ատրճանակը Գինոսի ձեռքից ու նոյն ատրճանակի հարուածով վէրք է տալիս Գինոսի կեանքին»:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏՐԷՅՖԻՒՍ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ. — Ինչպէս կ'երևայ մեր այսօրուան հեռագիրներէն ալ, երէկ գիշեր Սեպտ. 8/20 Թուականով մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէ նախարարաց Խորհուրդին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ ներման հրամանագիրը ստորագրած ըլլալով, հարիւրապետ Տրէյֆիւս նոյն գիշերը ազատ թողուեր է։

ԿԷՐԷՆ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԵՂԱԾ. — Կատարուած բանակցութիւններէ ետքը, կ'ըսէ նաև երէկ գիշեր առնուած հեռագիր մը, Հակահրէական Դաշնակցութեան Նախագահ Պ. Կէրէն որ Շապրոլ փողոցի «ամրոց»ին մէջ տակաւին փակուած կը մնար, երէկ առտու անձնատուր եղեր է զինքը պաշարող զօրքերուն։ Կէրէն անմիջապէս բանտ տարուեր է. խակ իր տասնըչորս ընկերները ազատ արձակուեր են։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԷՆ կը հեռագրեն անգլիական լրագիրներուն թէ անցեալ շաբթու Ջալամ Սքուէրի մէջ գումարում մը տեղի ունեցեր է Նիւ Եորքի ընդհանուր դատախազին նախագահութեամբ։ Որոշուեր է խնդրել Պ. Մաք Քինլէէ, որպէս զի Ֆրանսական կառավարութեան մօտ միջամտէ ի նպաստ Տրէյֆիւսի։

—Նիւ Եորքի քաղաքապետական պաշտօնարանին մէջ կատարուած գումարման մը միջոցին որոշուեր է ի նպաստ Տրէյֆիւսի գործել։ Քաղաքապետութեան նախագահ Ռուզէվէլթ գնդապետը ճառ մը խօսելով ըսեր է թէ Ռէնի զինուորական ատեանը անմեղ մը դատապարտած է։ Մ. Նահանգաց գլխաւոր քաղաքներուն մէջ ալ միթինկներ գումարուելով որոշուեր է բողոքել Տրէյֆիւսը դատապարտող վճռին դէմ և պարսաւել դատաւորներուն վճիռը։

—Ուաշինկթընի մէջ կատարուած միթինկ մը որոշեր է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելով թող չտալ որ Ամերիկա մասնակցի Բարիզի արուեստահանդէսին։

—Պոսթընի կրթական Խորհուրդը որոշեր է չմասնակցիլ Բարիզի մէջ բացուելիք դպրոցական ցուցահանդէսին։

—Շիքակոյի մէջ ընկերութիւն մը կազմուած է՝ կարելի եղած միջոցներով բողոքելու համար Տրէյֆիւսը դատապարտող վճռին դէմ։ Ամէնէն նշանաւոր և հարուստ Հրէաները որոշեր են չայցելել 1900ի արուեստահանդէսը։ Եօթը հարիւր հոգի որոնք պատրաստուած էին 1900ին Բարիզ երթալու, ետ կեցեր են այդ որոշումէն։

ՕՏԵՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ Տրէյֆիւսի դատապարտութիւնը մեծ յուզում առաջ բերած է հարաւային Ռուսիոյ մէջ։ Կ'ըսուի թէ այդ վճռին հետևանքով Ռուսերը հակակիր զգացումներ տածել սկսեր են Ֆրանսացիներուն նկատմամբ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ մէջ ալ Տրէյֆիւսի վճռին առթիւ թէև հանրային կարծիքը գրգռուած է և 1900ի արուեստահանդէսին չմասնակցելու խօսքեր կան, սակայն Հունգարիոյ առևտրական ու երկրագործական նախարարութիւնը որոշեր է անպատճառ մասնակցիլ Բարիզի արուեստահանդէսին։

ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ լրագիրները ու ժողովուրդը շատ զայրացած են Տրէյֆիւսի դատապարտութեանը համար։ Միթինկներ կը գումարուին։ Շատ մը վաճառականներ պիտի չմասնակցին 1900ի արուեստահանդէսին։

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնը գաւառներու բոլոր կառավարիչներուն և առևտրական Սենեակներուն շրջաբերական մը ուղղելով ծանոյց որ հարկ եղած ջանքը ընեն՝ ապարդիւն թողելու համար 1900ի արուեստահանդէսին չմասնակցելու նպատակով առաջ եկած ընդհանուր շարժումը։

ԼՈՆՏՈՆԻ հեռագրական գործակալութեանց մէկուն թղթակիցը Ռէնի զինուորական ատեանին վճիռը ամէնէն առաջ հեռագրեր է Լոնտոն։ Թղթակցին և գործակալութեան միջև նախապէս եղած կարգադրութեան մը համաձայն, թղթակիցը իր հեռագրին մէջ փոխանակ «Տրէյֆիւս դատապարտուեցաւ» ըսելու «Թոմաս» բառը հեռագրեր է, որպէս զի ուրիշները չիմանան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԳՈՐԾԸ. —Լոնտոնի լրագիրները կ'արտատպեն Պէրլինէն վերադարձող դիւանագէտի մը յայտարարութիւնը թէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Ֆոն Պիւլով շատ վշտացեր է Ռէնի զինուորական ատեանին վճռին համար։ Նախարարը նեղացեր է նաև այն պարագային վրայ թէ Գերմանիոյ պաշտօնաթերթին յայտարարութենէն ետքը Տրէյֆիւս նորէն դատապարտուած է։ Ֆոն Պիւլով յայտարարեր է թէ այլևս պիտի չհակառակի կարգ մը թուղթերու հրատարակուելուն որ Տրէյֆիւսը ամբաստանող շատ մը զօրավարներ պիտի արատաւորէ։

ԿԱԼԼԷՍԻ իշխանը որ 1900ի արուեստահանդէսին անգլիական ճիւղին յանձնաժողովին նախագահն է, անձնապէս իր բոլոր ազդեցութիւնը կը գործածէ կեցընելու զանազան արհեստաւորներու շարժումը՝ Բարիզի արուեստահանդէսին դէմ։

ՊԷՐԼԻՆԷՆ առնուած լուրերու նայելով, գերման կառավարութիւնը չի հաւնիր Բարիզի արուեստահանդէսին դէմ եղած շարժումին։ Շատ մը արհեստաւորներ յայտարարած են թէ պիտի մասնակցին։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Լոնտոնէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ լրագիրները խօսելով Թրանսվաալի այն պատասխանին վրայ զոր տուաւ Պ. Չէմպըրլէնի վերջին հեռագրին, միաձայնութեամբ կը յայտարարեն թէ այդ ժխտողական պատասխանը անկարելի պիտի ընէ՝ բանակցութեանց շարունակութիւնը։

— Քէյփթաունի մէջ զրոյց կայ թէ Թրանսվաալի կառավարութիւնը երկուշաբթի օրը Բրէթօրիայի անգլիական գործակատարին յանձներ է երկրորդ հեռագիր մը առաջինէն աւելի հաշտարար ոգիով գրուած. բայց այս լուրը ստուգուած չէ։

— Տալյէլ գործակալութեան Բրէթօրիայի թղթակիցը անցեալ հինգշաբթի տեսակցութիւն մը ունեցեր է Քրիւկէր նախագահին հետ, որ սապէս խօսեր է.

«Ի՞նչու համար պատերազմ տեղի պիտի ունենայ Մեծն Բրիտանիոյ և Թրանսվաալի միջև։ Ի՞նչու համար երկու երկիրներուն միջև եղած վէճերը խաղաղութեամբ չկարգադրուին։ Ես միշտ Թրանսվաալ բնակող օտարականները քաղաքականապէս հաւասար նկատած եմ։ Դիտել կուտամ ձեզի թէ ատիկա յստակօրէն չէշտած եմ երկուշաբթի օրուան բանախօսութեանս մէջ։ Պ. Չէմպըրլէն կ'ըսէ թէ խոստումս չեմ կատարած։ Ասիկա (Նախագահը այդ նախադասութիւնը հանգիստաւորապէս չէշտեց) բացարձակապէս կը հերքեմ։ Թոյլ տուէք ձեզի կրկնելու թէ, կնքուած պայմանադրութեան համաձայն, օտարականները Թրանսվաալի մէջ տեղացիներուն ունեցած առևտրական միևնոյն իրաւունքները կը վայելեն։ Իրաւ է որ քաղաքական միևնոյն իրաւունքները չունին, բայց միշտ աշխատած եմ որ զանոնք վայելեն։ Ասոր համար է որ նոր օրէնք մը ներկայացուցի որ եօթը տարուան բնակութենէ ետքը քուէարկութեան իրաւունք կու տայ։ Ցիսուն հազարէ աւելի օտարականներ կան որ եօթը տարիէ աւելի հոս կը գտնուին, որ երենց ներկայութիւնները արձանագրած են և որ այդ կերպով անմիջապէս քուէարկութեան իրաւունք պիտի ստանան։ Արդ եթէ մինչև հիմա այդ իրաւունքէն օգտուողներուն ուշադրութիւն ընենք, պիտի տեսնենք թէ ուրիշ երկրի հպատակներ են և ոչ թէ անգլիացիներ, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ Անգլիացիները այնչափ փափաքող չեն Թրանսվաալի մէջ քուէարկութեան իրաւունք ստանալու»։

Պ. Քրիւկէր խօսքը աւարտելով սապէս խօսեցաւ ծանր ծանր, իր խօսքերուն կարևորութիւն տալու համար։

«Իմ կարծիքս այն է թէ պատերազմի պատճառ մը չկայ։ Ամէն բան կարելի է իրաւախոհութեամբ կարգադրել»։

—Թրանսվաալի արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյց հետևեալ յայտարարութիւնը ըրեր է խօսակցութեան մը միջոցին։

«Գալով օտարահպատակներու քուէարկութեան իրաւունքին, չեմ յուսար որ փոխուի հիմնական օրէնքը որ եօթը տարի բնակութիւն կը պահանջէ։ Իրաւարարութեան համար կը մտածեմ թէ կարելի է միջոց մը գտնել իրաւարար ատեան մը կազմելու համար։ Գերիշխանութեան մասին ալ կը կարծեմ թէ որչափ քիչ խօսին անոր վրայ, աւելի աղէկ կ'ըլլայ»։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին անդամներէն Լորտ Էտմընտ Ֆիցմորիս վերջերս նշանաւոր ճառ մը խօսեցաւ Թրանսվաալի գործին վրայ։ Նախ յայտարարեց թէ Թրանսվաալի տագնապին վերաբերեալ գործերը խոհեմ և ուղղամիտ դիւանագէտի մը ձեռքին մէջ կարելի չէ որ պատերազմ առաջ բերեն։ «Քրիւկէր նախագահը, յարեց ատենաբանը, դժբաղդաբար ցոյց տուած է որ դժուար է իրմէն անկեղծ ու կտրուկ պատասխան մը ստանալ՝ անկեղծ ու կտրուկ պահանջումի մը համար։ Ցուսալի է որ մեր կողմէն բանակցութիւնները հաշտարար ոգւով մը կատարուին և Թրանսվաալի կառավարութիւնն ալ, երբ իրմէ բացորոշ պահանջումներ ըլլան, վայելուչ պայմանաժամի մը մէջ և առանց երկդիմութեան պատասխանէ։ Այս խնդրոյն մէջ ունեցած փորձառութիւններուս վրայ յենլով է որ կը խօսիմ։ Երբ 1881ի պայմանադրութիւնը ստորագրուեցաւ, ազատական դահլիճի մը օրով, օտար երկրի մը մէջ այն տեսակ պաշտօն մը ունէի որ ամէն բան կրնայի գիտնալ։ 1884ին որ վերջին պայմանադրութեան թուականն է, պաշտօն մը ունէի արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ։ Ուրեմն գործին պատմականը ինծի ծանօթ է և ըստ իս արդի վէճը պատերազմի մը պիտի չյանգի. սակայն եթէ պատերազմը ծագի, անոր պատճառ եղողները, թէ՛ Անգլիոյ և թէ Բրէթօրիայի մէջ ահաւոր պատասխանատուութեան մը տակ պիտի մնան։ Կը յուսամ և նոյն խակ կը հաւատամ թէ մեզի պիտի խնայեն ահաւոր պատերազմի մը աղէտքը։ Կը մաղթեմ որ պատերազմ տեղի չունենայ, հարաւային Ափրիկէի, հոն գտնուող մեր հայրենակիցներուն և հոլանտական ժողովուրդին բարիքին համար։ Ասոնք թէև կրնան զանազան կէտերու վրայ սխալած ըլլալ, սակայն պէտք կըռուին այնպիսի բանի մը համար որուն նկատմամբ անկեղծօրէն կարծիք մը ունին թէ իրենց երկրին շահն ու անկախութիւնն է։ Մենք, անգլիացիներս կը կարծենք թէ գերագոյն պետութիւնն ենք հարաւային Ափրիկէի մէջ, բայց պէտք չէ մոռնանք թէ Հոլանտացիները դիտողութիւն կ'ընեն երբ այդ դիրքը ձեռք առնել ուզենք։ Շատ բնական է նաև որ դէմ դնեն այդ բանին և բնական է նաև որ մենք ալ բաղձանք ձեռք ձգելը։ Ազատական կուսակցութեան պարտքն է ըրոնել ու հասկնալ դիրքը անոնց որոնք տարբեր կարծիք մը ունին, և պահ մը ինքզինքնին անոնց տեղը դընել։ Այդ ընելով է որ միայն որ պաշտօնակալները ամէնէն ապահով միջոցը ձեռք առած պիտի ըլլան՝ պատուաւոր համաձայնութեան մը յանգելու համար»։

—Անցեալ ուրբաթ օր ալ բազմաթիւ դրամատէրներ հեռացան Եոհաննէսպուրկէն։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Գերագոյն ատեանին հարցաքննիչ յանձնաժողովին կողմէ Նախագահ Պ. Պէռանժէ և Պ. Պ. Բլոմ, Քոռթըլէ ու Քազօ սկսան քննել պարութեան։

—Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէ, երեքշաբթի օրը, Արուեստահանդէսին գործարանները այցելելով, հրաւիրեց շինութեանց տնօրէնները մեծ եռանդով աշխատիլ, որպէս զի Ֆրանսա 1900ին իր հիւրերուն կարենայ ցոյց տալ թէ զօրաւոր, աշխատասէր ու միաբան ազգ մըն է ու կը մնայ, որուն անցողակի կռիւները բնաւ չեն պղտորած՝ յառաջդիմութեան և խաղաղութեան համար իր ունեցած պաշտօնին վեհանձն հոգին։

ԱՒՍՏՐԻՈ-ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ. —Վիէննայէն երեքշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ աւստրիա-հունգարական Պանքային ընդհանուր ժողովը ընդուներ է այն կարգադրութիւնը որ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ կառավարութեանց հետ կնքուած է՝ Պանքային մենաշնորհի պայմանաժամը երկարելու և կանոնագրին մէջ փոփոխութիւններ ընելու խնդրին համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանը շաբաթ օրը Վիէննա հասեր և անկէ Բոպրամ (Հունգարիա) գացեր է։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ խորհրդարանը առջի օրը բացուեցաւ Թագուհիին գահաճառովը որ կը յայտարարէ թէ Հոլանտայի յարաբերութիւնները միւս տէրութեանց հետ միշտ բարեկամական են։ Գահաճառը յիշելէ յետոյ Լա Հէյի մէջ գումարուած խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդը, յոյս կը յայտնէ թէ տէրութիւնները պիտի հաւանին նոյն Դեսպանախորհրդին մէջ կնքուած կարևոր դաշնադրութիւններուն։

ՄԱՏՐԻՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Սպանիոյ առևտրական սենեակները երդումով որոշեր են չվճարել նոր տուրքերը։

ԲԷՇԹԱՅԻ մէջ անցեալ կիրակի, ընկերվարականներու տասնը եօթը գումարում տեղի ունեցեր են՝ ի նպաստ ժողովրդական քուէարկութեան։ Ոստիկանութիւնը, սակայն, ցրուեր է այդ գումարումներէ մէկ քանին։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ. —Վիէննայէն կը գրեն թէ Խորհրդարանին գործելու սովորական վիճակը վերահաստատելու համար կառավարական գործողութենէն դուրս, բայց անոր հաւանութեամբ միջոց մը գտնելու փորձերը, աւելի գործօն շրջանի մը մէջ մտած ըլլալ կ'երևան, որովհետև մեծամասնութեան զանազան պետերը՝ Եարովսքի ասպետը, Պ. Էնկէլ, Բալֆի կոմսը և Գ. Քաթրայն Վիէննա կը գտնուին։ Ասոնք արդէն քանի մը անգամ խորհրդակցած են Նախարարապետ Թուն կոմսին հետ։ Միւս կողմէ ժողովրդական կաթոլիկ երեսփոխանները մեծ թուով գումարում մը ունեցած են Պ. Քաթրայնի նախագահութեամբ խորհրդակցելու համար ներքին քաղաքական կացութեան, որ այնչափ խառնված է և զայն բարւոքելու միջոցներուն վրայ։ Այդ գումարման մէջ ատենաբանները, ազգային-գերմաններու գործերը պարսաւելէ և Պատէնի կոմսին լեզուներու գործածման յատուկ հրամանագիրը դատապարտելէ ետքը, որուն համար ըսին թէ պէտք էր ետ առնուիլ, յարեր են թէ հարկ անհրաժեշտ է համաձայնութիւն մը գոյացնել Խորհրդարանին երկու հակառակ մասերուն միջև. նաև թէ կուսակցութիւններուն պարտքն է իբրև միջնորդ գործել այն համաձայնութիւնը ձեռք բերելու համար։ Ժողովրդական-կաթոլիկ կուսակցութեան առաջարկած համաձայնութեան հանգամանքը գաղտնի մնացած է և մեծամասնութեան միւս խումբերուն պիտի ներկայացուի։ Ասոնց գործադիր ժողովը մօտերս գումարուելով, եթէ յարմար դատէ ուղղակի պիտի բանակցի ձախակողմի խումբերուն գործադիր ժողովին հետ։ Համագերմանները կը հակառակին ամէն իրաւախոհութեան։ Պ. Վոլֆ վերջերս ճառ մը խօսելով յայտարարեր է թէ նոյն իսկ իր կեանքը վրայ տալով պիտի ընդդիմանայ՝ պատգամաւորութեանց քուէարկութեան՝ եթէ Պոհեմիոյ և Մորավիոյ լեզուական հրամանագիրները և Հունգարիոյ հետ եղած պետական պայմանադրութիւնը ետ առնուելէն առաջ կատարուի։ Կ'ըսուի թէ կղերական-գերման կուսակցութենէն Պ. Քաթրայն նախարարապետ պիտի ըլլայ, մանաւանդ անոր բարեկամը Պարոն տը Բառըլի, որ թէև նախարար, սակայն շատ փափաքող է նախարարապետ ըլլալու։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ. — Քնէշէվիչի դատը կը շարունակուի։ Երկուշաբթի իրիկուան նիստին մէջ ամբաստանեալներուն փաստաբանները շարունակեցին իրենց պաշտպանողականը։ Պ. Տոյրիէէնովիչ, փաստաբան Պ. Տիմիչի, ըսաւ թէ ամբաստանեալներուն դէմ ապացոյցներ գոյութիւն չունին։ Փաստաբանը պահանջեց որ իր փոխանորդեալը անպարտ արձակուի։ Պ. Բասիչի փաստաբանը՝ Պ. Մարքովիչ իր պաշտպանողականին մէջ ջանաց հաստատել թէ ոև է յանցանք կարելի չէ վերագրել ամբաստանեալներուն որոնց նկատմամբ քաղաքական գործեր միայն կարելի է առաջ բերել։ Փաստաբանը յարեց թէ տուրք չվճարելու մասին եղած թելադրութիւնը քաղաքական պայքար մըն է և բնաւ պատժի ենթակայ չի կրնար ըլլալ։ Պ. Մարքովիչ բոլոր ամբաստանեալներուն անպարտ արձակումը խնդրեց, բաց ի Քնէշէվիչէ։ Պ. Թաւչանովիչի փաստաբանն ալ ըսաւ թէ իր փոխանորդեալը մեղապարտ չէ, ո՛չ դաւաճանութեամբ և ոչ ուրիշ մեծ ոճիրներով։ Պ. Ջիւքովիչի և Նովաքովիչ տեղակալին փաստաբանը գովեց ասոնց այն արժանիքները զորս ստացած են՝ Օպրէնովիչներու գերդաստանին մատուցած իրենց ծառայութիւններով։ Փաստաբանը չի կարծեր որ իր փոխանորդեալները մեծ դաւաճանութիւն մը գործած ըլլան։ Ցարեց թէ Ջուրիչի դէմ վկայութիւն տուող Քրէսովիչ խարեբայ մըն է և կեղծ անունով մը կ'ապրի։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրեն թէ Բորթուկալցիներէ կազմուած այն արշաւախումբը որ Ափրիկէի հարաւ-արևելեան կողմը Մաթաքայի դէմ կը գործէ, անգլիական արշաւախումբի մը հետ համախորհուրդ, այս վերջինին միացեր է, Մաթաքայի տեղակալներէն մէկուն վրայ յարձակելէ ետքը։ Բոլոր գիւղերը այրուեր են։ Բորթուկալցիները նոր պաշարներու կը սպասեն՝ իրենց գնացքը շարունակելու համար։

ԴԵՂԻՆ ՏԵՆԴԸ. — Նիւ-Եորքէն ուրբաթ օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ վերջին քսանըչորս ժամուն Քի-Ուէսթի մէջ դեղին տենդէ տասնըհինգ նոր դէպքեր և մահ մը պատահեր են։ Միսիսիպիի մէջ ալ նորէն երկու հոգի վարակուած են։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՇՈՒԷՏ. — Շուէտի կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ երկաթուղիի կարևոր ծրագիր մը, որուն համաձայն Շուէտ ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ պիտի մտնէ անդրսիպերեան գիծին հետ։ Կ'առաջադրուի շինել երկաթուղիի գիծ մը որ պիտի երկարի մինչև Քարէլ-Քուրս, Սթոքոլմէն քիչ մը վեր՝ Ֆինլանտիոյ եզերքին ամէնէն մօտը գտնուած կէտը։ Քարէլ-Քուրսէն խոշոր շոգենաւեր կառախումբերը պիտի փոխադրեն մինչև Հանկօ նաւահանգիստը որ Ֆինլանտիոյ հարաւ-արևմտեան ծայրը կը գտնուի։ Այդ կերպով հաղորդակցութեան ուղղակի ճամբայ մը պիտի հաստատուի, որով անդրսիպերեան և ռուսական միւս երկաթուղիներուն բերած ապրանքները նոր նաւահանգիստ մը պիտի գտնեն, ուրկէ կարելի պիտի ըլլայ Անգլիա և Ամերիկա փոխադրել զանոնք։

ՇՆԱՅՏԷՐ ԳՆԴԱՊԵՏԸ. — Կայս. այն հրամանագիրը որով Շնայտէր գնդապետը դադրած է Բարիզի ու Պրիւսէլի աւստրիական դեսպանատանց զինուորական կցորդի պաշտօնէն, հետևեալ տողերն ալ կը պարունակէ.

«Յայտնի է թէ Ն. Վեհափառութեան այս բարձր որոշումը, բնաւ վերաբերութիւն չունի այն դերին հետ զոր Շնայտէր գնդապետը, իբրև Բարիզի մէջ զինուորական կցորդ, խաղացած է Տրէյֆիւսի խնդրին վերջին դատավարութեանց միջոցին, Ռէնի զինուորական ատեանին առջև»։

Բէռլէր Լոյտ կ'ըսէ թէ գնդապետը, իր արձակուրդը աւարտելէ ետքը, գործօն ծառայութենէ պիտի դադրի։ Բարիզի դեսպանատան աւստրիական կցորդի պաշտօնը բաց պիտի մնայ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ. — Բօլիթիշէ Քօռէսփօնտէնց հետևեալ տեղեկութիւնները կու տայ Աւստրիոյ ողողումներուն վրայ։

Երեք տարիէ ի վեր երկրորդ անգամ ըլլալով Աւստրիա ահագին աղէտքի մը ենթակայ եղաւ՝ վերջին շաբաթներու հեղեղումներուն անձրևներուն հետևանքով։ Վերին Դանուբի երկու եզերքները ամբողջովին ողողուած են։ Սալցքամմէրկուտ մեծատարած լիճի մը երևոյթը ունի, ուր քաղաքները ու գեղերը ջուրերուն մէջ մնացած են կղզիներու նման։ Կմիւտէն և Իշլ չորս կողմէ պաշարուած են հեղեղներէն։ Էպէնզէ փոքր քաղաքը գրեթէ կործանած է։ Ամբողջ գիւղեր ողողուած են և բնակիչները ստիպուած են պարզ հանդիսատես մը ըլլալ իրենց տուներուն և հունձքերուն բնաջինջ ըլլալուն։ Ամէն կողմ աղէտք աչքերի վրայ կը պատահի։ Մեռնողներու թիւը օր օրի կ'աւելնայ, մանաւանդ Կմիւտէնէն առնուած վերջին լուրերը շատ տխուր են։ Զրհանկիր զինուորները երբ կ'աշխատէին մէկ կողմ ընել Թրաունի կամուրջին տակ հաւաքուած ծառի կոճղերը և երկաթեայ ձողերը, յանկարծ կամուրջը փլաւ և վրան գտնուողները տասնըհինգի չափ, անմիջապէս խեղդուեցան։ Ասոնց մեծ մասը երիտասարդներ էին։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ. — Մինչև 1897 դեկտեմբեր 31, Սպանիոյ ամբողջ բնակիչներուն թիւն էր 18,089,500։ Ամէնէն քիչ բնակիչ ունեցող նահանգն է Ալավա, 94,622 բնակիչով և ամէնէն բազմամարդը՝ Պարսէլոնա՝ 1,034,538 բնակիչով։ Մատրիտ ունի 512,150 բնակիչ են և Պարսէլոնա քաղաքը՝ 509,589։ Ամէնէն քիչ բնակիչ ունեցող քաղաքն է Սորիա՝ 7,290։

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ ՄԸ ԿՈՂՈՊՏՈՒԱԾ. — Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Քոլորատոյի մէջ Հարաւային Խաղաղականի գիծին վրայ, աւազակները երկաթուղիի կառախումբ մը կեցնելով բոլոր ուղևորները կողոպտեր և բեռներու վակոնին մէջ գտնուած երկու հազար անգլիական ոսկիի չափ գումարը յափշտակեր են։

Եթէ կ'ուզէք
ԱՌՈՂՋ ՈՒ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻԼ
Կարդացէք
ՏՈՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
«ԱՌՏՆԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ»
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ
Երկերը

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. —Գ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ֆրանսացի բժիշկ տօքթ. Հանրի Քազալիսի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ Մաքսային Խորհուրդին անդամ Ֆուատ պէյի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ առջի օրը գումարուեցաւ կայս. պալատան մէջ։

ԹՈՒՐՔՕՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանադրութեան խառն յանձնաժողովին բանակցութիւնները երկուշաբթի կամ չորեքշաբթի պիտի սկսին։ Հելլենական առաջին պատուիրակ Պ. Սթէֆանոս կիրակի իրիկուն մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ։

ՏԷՐՍԻՄ գաւառին մէջ Համիտիյէ հեծեալ գունդերու կազմակերպութեանը ձեռնարկուած է։

ԻԶՄԻՐԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ. — Առջի օրը առտուն կանուխ մայրաքաղաքիս մէջ զգացուած երկրաշարժի ցնցումը հակահարուածն էր աւելի զօրաւոր ցնցումի մը որուն կեդրոնն էր Իզմիր և Այտըն։ Այդ առթիւ Իզմիրէ երէկուան թուականով հետևեալը կը հեռագրեն.

«Այս առտու զգացուած երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը ընդհանուր խուճապ պատճառեց ժողովուրդին մէջ որ սարսափահար արթնցաւ քունէն։ Ցնցումը տևեց տասնը հինգ րոպէ և զգացուեցաւ Այտընի Նահանգին ներսերը։ Մինչև հիմա առնուած լուրերէն կը տեղեկանանք թէ Այտընի մէջ մեծ վնասներ պատահած են, եւ մարդու կորուստ ալ կայ։ Տակաւին ճշգրիտ մանրամասնութիւններ առնուած չեն»։

—Վեհ. Սուլթանը իմանալով այս արկածը, հրամայեց անմիջապէս բժիշկներ ու վիրաբուժներ ղրկել երկրաշարժէն վնասուած տեղերը՝ դարմանելու համար վիրաւորեալները, եթէ կան։ Նաև վրաններ ղրկել անպատսպար մնացած ժողովուրդին համար. միանգամայն ուտելիք ու դեղ։

—Երկուշաբթի օրը Լայպախի մէջ (Աւստրիա) ցնցումներ զգացուեր են առանց վտանգաւոր հետևանք մը ունենալու։ Քանի մը օրէ ի վեր Հէրսէկովինի, Սթոլաքի, Տոմանովիչի և Լիուպէնիէի մէջ զօրաւոր ցնցումներ կը զգացուին հիւսիսային արևելքէն դէպի հարաւային արևելք։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ընկերութիւնը, որպէս զի Պէլկրատի մէջ եւրոպական կառախումբերու հաղորդակցութիւնը անվթար մնայ, միւս երկաթուղիներու վարչութեանց հետ համաձայնելով առժամեայ ժամանակացոյց մը շինեց մինչև որ Սերպիոյ Ռիբաննիի թիւնելը շինուի։ Ըստ այսմ, եւրոպական կառախումբը Կ. Պոլսէն իրիկուան ժամ 6.54ին պիտի մեկնի փոխանակ 8.15ի և Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ առտուան 7.45ին փոխանակ 6.28ի։ Այս ժամանակացոյցը այսօրուընէ գործադրութեան դրուած է։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ. — Սէլանիկի, Մանասդըրի և Գոսովայի նահանգաց պուլկար վարժարաններու քննիչ Պ. Եորտանով քանի մը օրէ ի վեր Սոֆիա կը գտնուի, պահանջելու համար յետնեալ ամսաթոշակները այդ վարժարաններու ուսուցիչներուն որոնք վեց ամիսէ ի վեր ստակ առած չեն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՏԱՍԱՆՈՐԴՆԵՐԸ. — Պուլկարիոյ ելմտական Նախարարութիւնը գրեր է գաւառներու կառավարիչներուն՝ իմանալ ժողովուրդին կարծիքը թէ յառաջիկայ տարին կ'ուզէ՞ տասանորդի տուրքը բերքով վճարել, ինչպէս եղած էր 1889էն 1892, թէ հնչուն դրամով։ Սոպրանիէն իր յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ նկատողութեան պիտի առնէ սկզբունքով արդէն ընդունուած առաջարկութիւն մը տասանորդը բերքով գանձելու համար։ Կը կարծուի թէ համայնքներու մեծ մասը, մանաւանդ Դանուբի շրջակաները, որոնք բարեբեր են, նպաստաւոր կ'երևան այդ առաջարկութեան։

ԺԱՆՏԱԽՏ. —Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտը դադրած ըլլալով, տեղւոյն առողջապահական վարչութիւնը մաքուր անցագիր պիտի տայ անկէ մեկնող նաւերուն։ Մինչև հիմա 88 դէպքեր և 42 մահեր պատահած են։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Յունաց Պատրիարքը Ս. Գերեզմանի խաչը նուիրեց Մանչեսթըրի հելլէն հիւպատոս Պ. Հածօբուլոյի։ Խաչին վկայականին մէջ ըսուած է թէ բուն խաչ կենաց փայտէն կտոր մը կայ խաչին մէջ։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Պ. Նովաքովիչ առջի օրը իր որդւոյն հետ Ֆէնէր գնաց և այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

Պ. ԶԱՄԱՏՈՍ, Յունաստանի Երեսփ. Ժողովին ատենապետը, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան օգոստոսի հասոյթը եղաւ 104.700 ոսկի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշած է Հանեայի մէջ իտալական վարժարան մը հաստատել։ Բերայի իտալական վարժարանի ուսուցիչ Պ. Անքուրանի այդ նպատակով երէկ առտու Կրետէ ուղևորեցաւ։

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. — Անգլիոյ հիւպատոսարանին դատարանը իր վճիռը արձակեց այն դատին մէջ զոր Տօքթ. Մէլինճէն իր կնոջ դէմ բացած էր ամուսնալուծում պահանջելով, անհաւատարմութեան համար։ Տօքթ. Մէլինճէնի պահանջքը մերժուելով այս վերջինը դատապարտեցաւ դատական ծախքերու հատուցման։ Տօքթ. Մէլինճէնի փաստաբանն էր Պ. Սլան և կնոջը՝ Պ. Միցցի։

ՆԵՂՈՍԻ ՋՈՒՐԵՐԸ. — Ֆառ. տ'Աֆր. Նեղոսի ջուրերուն նուազութեանը առթիւ կ'ըսէ թէ կացութիւնը չորս-հինգ օր առաջուընէն աւելի ծանր է։ Վերին Եգիպտոսի արմտիքներու բերքը մեծ մասամբ կորսուած է։ Սուտանի մէջ ջուրերու իջնալէն կը հետևցուի թէ Ստորին Եգիպտոսի մէջ ալ ջուրի նուազութիւն պիտի ըլլայ, աւելի ծանր հետևանքներով։ Վերջապէս 1900 տարին աղետալի պիտի ըլլայ Եգիպտոսի համար որուն ամէնէն գլխաւոր բերքը՝ բամպակը՝ ծանրապէս վտանգուած է։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ. —Օգոստոս 30էն սեպտեմբեր 6, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 206, որոնց մէկը կեղծմահէ (Ղալաթիա) մէկը՝ ժանտատենդէ (Ուզուն-Չարշը), 13ը ջղային գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները՝ զանազան ախտերէ։

ՏԻԿԻՆ ՖՈԿԸԼԻ ՄԱՀԸ. — Երկուշաբթի առտու Բերայի ճաշարաններէն մէկուն սպասաւորը իմաց տուաւ Բերայի ոստիկանութեան թէ Տիկին Ֆոկըլ, որ Պէօյիւք Բարմաք Գափու թաղը կը բնակէր և իրենց ճաշարանէն կերակուր կ'առնէր, երեք օրէ ի վեր երևան չէ ելած, թէև քանի մը անգամ անոր դուռը զարկած էր։ Սպասաւորը յարեց թէ կիրակի օրը տիկին Ֆոկըլը տեսած էր՝ պատշգամին բազմոցին վրայ ընկողմանած։ Ոստիկանութեան գոմիսէր մը, քանի մը ոստիկաններու հետ, անմիջապէս տիկին Ֆոկըլի բնակարանը գնաց, ուր ընկողմանած էր առաջին յարկի պատշգամին մէջ, բայց դրան առջև յարուցած աղմուկներուն հակառակ, չարթնցաւ։ Ոստիկանները փորձեցին դուռը կոտրել, բայց չյաջողելով, սանդուղի մը միջոցաւ պատուհանէն ներս մտան։ Ցանկարծ գարշելի հոտ մը տարածուեցաւ փողոցին մէջ։ Ոստիկանները տիկին Ֆոկըլը մեռած տեսան, թէ քանի մը օրէ ի վեր մեռած էր, վասն զի մարմինը շատ նեխած էր։ Բերայի ոստիկանութեան բժիշկ Տօքթ. Լուիճի պէյ և Թաղապետութեան բժիշկ Տօքթ. Ս. Ավաղեան էֆ. անմիջապէս տիկին Ֆոկըլի տունը գացին, օրինական քննութիւնը կատարելու համար և տեղեկագրեցին թէ մահը արդիւնք է կաթուածի։ Տիկին Ֆոկըլ ատենօք իր ամուսինէն բաժնուելէ ետքը, ամուսնացած էր Պ. Թէօտորիտէսի հետ։ Քանի մը տարի առաջ անկէ ալ բաժնուած էր և առանձին կը բնակէր Բարմաք Գափու փողոց։ Ցիսուն տարեկան կար։ Ցուղարկաւորութիւնը այսօր կը կատարուի Ոսկեբերան եկեղեցիին մէջ։

ԱՄՐԱՇԷՆ զօրքերու քանի մը սպաներ Տարտանէլ պիտի ղրկուին, գործնական փորձեր կատարելու համար։

ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐԸ. — Իգտամ գոհունակութեամբ կը ծանուցանէ թէ դեղագործութիւն ուսանելու համար այս տարի բժշկական վարժարանը դիմող իսլամներու թիւը քառասունի հասած է։ Անցեալ տարի տասնըութ հոգի դիմած էին։ Իգտամ կը յարէ թէ ժամանակով դեղագործութիւն ուսանելու համար դիմողներուն գրեթէ ամէնքը ոչ-իսլամներ էին։

—Օրինական տրամադրութեան մը համաձայն, քաղաքային բժշկական վարժարանի դեղագործներու ճիւղին այն շրջանաւարտները որոնք հինգ տարի իբրև թաղապետական դեղագործ չեն ծառայած, չեն կրնար իրենց հաշւոյն խանութ բանալ։ Հակառակ պարագային մէջ, զինուոր կը գրուին, իսկ ոչ-իսլամներն ալ զինուորական տուրքի ենթակայ կ'ըլլան։ Ջեմիյետ պաշտօնաթերթը նկատելով որ նահանգաց մէջ օրէնքին այդ տրամադրութիւնը չի յարգուիր, ծանոյց ամէն կողմ՝ քննութիւն կատարել և եթէ այդպիսիներ գտնուին, անոնց նկատմամբ օրինական տրամադրութիւնը գործադրել։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — Պէնկազի հասած 1,830 իսլամ գաղթականներ բնակութիւն հաստատեր են Այնզահաւէ և Սուսէ անուն տեղերը։

ԷՎՔԱՖԻ Նախարարութեան յառաջիկայ մեծերուն մատակարարութիւնը, որ նուազուրդի դրուած էր, Սապանճի արտօնատէր Միհրան էֆ.ի վրայ մնացեր է։

ԲԵՌՆԱԿԻՐՆԵՐԸ. —Բ. Դուռը, ոստիկանութեան Նախարարութեան մէկ տեղեկագրին վրայ, հրամայեց առևտրական և հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան՝ վերջ տալ այն անկանոնութիւններուն զորս քարափի Ընկերութիւնը կ'ընէ քարափներուն վրայ աշխատող բեռնակիրներուն նկատմամբ։

ՍՊԱՌԱԶԷՆԻ ԴՐԱՆ իրաւասութեանը տակ գտնուած գործարաններուն մեքենաները և գործիքները քննելով հիններուն տեղ նորեր պիտի դրուին՝ վերջին դրութեամբ։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանն ու կինը որոնք արձակուրդով բացակայ կը գտնուին, չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքս պիտի դառնան։

ՁԻԹԱՊՏՈՒՂԻ այս տարուան բերքին համար գաւառներէն առնուած տեղեկութիւնները գոհացուցիչ չեն, որովհետև շատ տեղեր մեծամեծ վնասներու ենթարկուած են, մանաւանդ մէկ-երկու շաբաթէ ի վեր տեղացող անձրևները թափած են ծառերու վրայ գտնուած պտուղները։ Ձէթի գինը հիմնականէն հարիւրին երեսուն բարձրացած է։ Եւրոպայէն առնուած լուրերու նայելով, այս տարի ձէթին գինը շատ պիտի բարձրանայ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ խտիվը, որ Եւրոպա կը գտնուի, հոկտեմբերի վերջերը Աղէքսանդրիա դառնալով նոյեմբերին Գահիրէ պիտի երթայ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպանատան գործակատարը անցեալ ուրբաթ օրը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Լորտ Սոլզպէրիի հետ։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրները կ՚ըսեն թէ Մարսիլիոյ հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ֆիլոն միեւնոյն պաշտօնով Կ. Պոլիս պիտի փոխադրուի։

ՏԱՐԵԴԱՐՁ. — Իտալիոյ Սահմանադրութեան հաստատման տարեդարձին առթիւ, երէկ, Կ. Պոլսոյ իտալական հաստատութիւնները և նաւահանգիստին մէջ գտնուած իտալական նաւերը դրօշներով զարդարուած էին։ Երէկ իրիկուն Սոլիէթա Օբէրաեայի սրահին մէջ թատերական ներկայացումներ տրուեցան։

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Ցոյներուն երեւելիները, նամակ մը ուղղելով Կ. Պոլսոյ նախկին Պատրիարք Տ. Յովակիմ Գ.ի, խնդրեր են որ ընդունի Աղեքսանդրիոյ պատրիարքութեան պաշտօնը, սակայն յայտնի չէ թէ Ն. Սրբազնութիւնը ինչ պատասխան տուած է։

Ռէժիի վարչութեան և Ցունաց հիւանդանոցներու հոգաբարձութեանը միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած է որով Ճիպալիի գործարանին գործաւորները երբ հիւանդանան, Ցունաց հիւանդանոցներուն մէջ պիտի դարմանուին։ Ռէժիի վարչութիւնը ատոր փոխարէն յանձն առած է ամէն ամիս տասը փարանոց չորս հազար բաքէթ ծխախոտ տալ նոյն հիւանդանոցներուն։

ՄՈՄԻ ԵՒ ԱՃԱՌԻ ԳԻՆԸ.—Վիէննայի լրագիրները կ՚ըսեն թէ ամսոյս 4/16էն սկսեալ 500 կրամնոց իւրաքանչիւր հարիւր բաքէթ մոմի գինին վրայ քսան ղրուշի յաւելում մը եղած է։ Նաև ամէն տեսակ աճառներու գինն ալ, իւրաքանչիւր հարիւր քիլոյին, քսան ղրուշ բարձրացած է։

ԵՂԵՌՆԱԳԱՏ Ատեանը այսօր կրկին անգամ պիտի զբաղի Արտաշ Թաշճեանի սպանութեան դատովը։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նահանգին մէջ վաճառական Սիմոթճան լեռը տանող աւազակներէն Սթէֆա Պարպուրուսի ու Խարալամպոս սպաննուեր են ոստիկան-զինուորներու կողմէ. իսկ անոնց մէկ ուրիշ ընկերը՝ Զոլաքաս ձերբակալուեր է։ Միւսներն ալ կը հալածուին։

ՊԷՕՅՈՒՔՏԷՐԷԷն կը գրեն թէ Եէնիքէօյ բնակող Գերմանացիներ անցեալ օր մինչեւ Բիլլոս ձիարշաւ մը կատարեր են։ Անոնցմէ մէկը, երէց մը, որ նոր եկած էր մայրաքաղաքս, փոսի մը մէջ գլորելով գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեր է։

ՍԻՐՈՑ ԱՇԽԱՐՀԷՆ.—Քոնսթանթինոպլիս կը պատմէ թէ Վերին Վոսփորի բարձր դասու ընտանիքներէն մէկին պատկանող խիստ գեղանի կին մը՝ Տիկին Մ. Է... որ իր շոգեմակոյկին իտալացի նաւապետին Պ. Տ. Ռ...ի հետ սիրային յարաբերութիւններ հաստատած էր, անոր հետ Եւրոպա գացեր է մեղրալուսինը անցընելու։

ՔԱԼԷ ՏԸ ՔՐԻՍԹԱԼ.—Իգտամ կը պատմէ թէ Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարաններէն մէկուն գանձապետը Քալէ տը Քրիսթալի մէջ Ռուլէթ խաղալով հարիւր ոսկի կորսնցուցեր է ի վնաս հիւպատոսարանի սնտուկին։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — Բիրէճ Փարսիի առջեւ կեցած ածուխի նաւու մը մէջ երէկ գիշեր Արիսթիտի անուն Քէֆալոնիացի մը կռիւ բռնուեցաւ իր հայրենակիցներէն Անտրիքոյի հետ։ Այս վերջինը րէվոլվէրը պարպեց և Արիսթիտի ծոծրակէն զարնուելով մեռաւ։ Մեռեալը 25 տարեկան էր։ Ոճրագործ Անտրիքօ փախաւ։

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻԻՆ ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԱԾ — Անցեալ գիշեր Հասան էֆ.ի Թամպախումբը Օռափ պարտէզը ներկայացում կուտար։ Դերասանուհիներէն Բիչիկի Ամալիա երբ բեմին վրայ կ՚երգէր, Ֆուատ անուն երիտասարդ մը դաշոյն մը նետեց Ամալիայի վրայ, բայց զէնքը դերասանուհին չդպաւ։ Ամալիա չգիտնալով թէ դաշոյնը ո՛ր կողմէն եկած է յանդիմանութիւն մը ըրաւ հանդիսատեսներուն։ Ասոր վրայ Ֆուատ իր սէրը յայտնող յուսահատական ճիչեր արձակեց, բայց ոստիկանները հասան ու ձերբակալեցին զայն։

ՏԵՐՈՒՆԻ ՄԸ ՆՇԵՆԻԻ ՄԸ ՎՐԱՅ.— Սամաթիացի 75 տարեկան Ցոյն մը, երէկ Գումգաբու Պաղը անուն տեղը նշենիի մը վրայ ելած էր պտուղ հաւաքելու համար, երբ դիպուածով վար ինկաւ և երկու ոտքերը կոտրեցան։

ՖԸՆՏԸՔԼԸԻ կողմը, առջի գիշերը, Մախսուտէի Մեհմէտ չոգենաւին խոհարարը՝ Հաճի Հիւսնի՝ իր տանը մէջ արբեցած միջոցին քարիւղի լամպարը շրջեցաւ և բռնկեցաւ։ Թէեւ անմիջապէս մարեցին, սակայն խոհարարին մարմինը քանի մը տեղերէն այրեցաւ։ Հիւսնի հիւանդանոց տարուեցաւ, ուր քիչ ետքը մեռաւ։

ԲԵՐԱՅԻ Գալըրիաթան փողոցին մէջ, առջի իրիկունը, քանի մը չարագործներ անցորդ մը կողոպտեցին անոր երկու ոսկին ու ժամացոյցը յափշտակելով։

ՈՃԻՐ ՄԸ.— Բերայի Զիւչէքճի փողոցին բերանը գտնուած մահալլէպիճիի խանութին մէջ, երեքշաբթի գիշեր ոճիր մը գործուեցաւ։ Մաքսային վերատեսչութեան քարտուղարներէն Հաֆըզ Իսման էֆ. դաշոյնով վիրաւորեց Սալիհ էֆ. անուն մարդը։ Ոճրագործը փախչելու միջոցին ձերբակալուեցաւ։ Քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ թէ ոճրագործը Սալիհ էֆ.ին նմանցուցած էր Իսմայիլ անուն Պրուսացիի մը։ Իսման էֆ. ոխ պահած էր Իսմայիլի դէմ, Քաթինա անուն իր հոմանուհիին հետ յարաբերութիւն ունենալուն համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Գոհութեամբ կ՚իմանանք թէ Եգիպտոսի ազգայինները ինքնաբերաբար կը պատրաստուին մասնակցիլ Մամուրեանի յիսնամեայ յոբելեանին, ալեզարդ գրագէտին և ուսուցչին նկատմամբ իրենց ունեցած համակրանքէն մղուած։ Աճաւասիկ այս մասին Գահիրէէն մեր ստացած տեղեկութիւնները սկսեալ 2 ամսաթիւ նամակով մը։

«Մամուրեանի յոբելեանին առթիւ մեծարանքի դրական հաւաստիք մը ընծայելու նպատակաւ, ինչպէս կը թելադրէր Արեւելք իր «Դրականը Դրականին հետ» խմբագրականով՝ Պոլսոյ ազգայիններուն ուղղուած, քաղաքիս հայ գաղութին մէջ մասնախումբ մը կազմուեցաւ, որուն նախագահն է առաջն. փոխ-տեղապահ Տ. Մամբրէ քահանայ, և անդամներն են՝ Աւետիս էֆ. Ամիրայեան, Կարապետ էֆ. Նաւասարդեան, Կարապետ պէյ Շէրիտճեան, Մարտիրոս էֆ. Արիեան, Մկրտիչ պէյ Մարկոսոֆ և Նազարէթ էֆ. Սղաւըզարմ։ Այս մասնախումբը, որուն պաշտօնը վաւերացուած է տեղւոյս Առաջնորդարանին կողմէ, ի մտոյ պիտի ձեռնարկէ հանգանակութիւն մը կատարել գրասէր ազգայիններէ և արդիւնքովը վայելուչ նուէր մը պիտի ղրկէ յարգելի յոբելեարին։ Մասնախումբը հետամուտ է որ Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ նմանօրինակ մարմին մը կազմուի և կամ գոնէ հոն ալ հանգանակութիւն կատարուի նոյն գրասիրական նպատակով»։

Երէկ Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին Կրօն. Ժողովի ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան, Երուսաղէմի ու Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Փոխանորդները, Քաղ. Ժողովի անդամ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Տ. Միհրան Հայրը և ուրիշ ազգայիններ։

Այս առաւօտ Ս. Պատրիարք Հօր ընդունարանը երթալով Ս. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան՝ իր պաշտօնին վերաբերեալ կարգ մը հրահանգներ ստացաւ Ն. Ամենապատուութենէն։

—Ասկէ քիչ առաջ, Շապին Գարահիսարի ազգ. վարժարանին կից յարկէ մը՝ Ռէժիի դէտերը 75-80 օխա ծխախոտ բռնած էին։ Տեղւոյն Ռէժիի Տնօրէնը մասնաւոր պաշտօնագրով մը դպրոցին պաշտօնեաները իբր հեղինակ ամբաստանած էր այդ մաքսանենգութեան։ Ցետոյ, իրողութիւնը ցոյց տալով թէ անհիմն էր ամբաստանութիւնը, վեճ մը կը ծագի տնօրէնին և տեղւոյն առաջն. տեղապահ Սմբատ Վ. Սաատէթեանի միջեւ՝ որ իր հովանաւորած վարժարանին պատիւը պաշտպանելու ձեռնարկած էր։ Կը լսենք թէ Ռէժիի Տնօրէնը՝ վիրաւորուած Սմբատ վարդապետի կծու դիտողութիւններէն, յայտարարած է թէ պատկանեալ դատարանին առջեւ դատ պիտի բանայ տեղապահին դէմ։

—Կովկասեան Սուրհանդակը դարձեալ կտակի մը լուրը կը բերէ։ Օգոստոս 29ին, Խօջիվանքի գերեզմանատան մէջ հողին յանձներ են մարմինը Միքայէլ Փրիդոնեանի որ իբր քսան տարիէ ի վեր քաշուած ըլլալով հանրային կեանքէ, մոռցուած մըն էր գրեթէ։ Եւ սակայն ուսուցչական երկարատեւ ու արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է՝ անցեալին մէջ։ Հանգուցեալը Դորպատի Համալսարանին շրջանը աւարտելէ ետքը՝ Թիֆլիզ վերադառնալով, ինքզինքը նուիրած էր մանկավարժութեան. մանաւանդ բարեկեցութեան սիրահար էր եւ Ներսէսեան դպրոցի սաներուն ներշնչեց իր այս նախասիրութիւնը։ Ինքը անձամբ երաժշտական դասեր կու տար անոնց, դպրոցական ժամերէն դուրս հաւաքելով աշակերտները իր շուրջը, և բանաստեղծութեանց հատոր մըն ալ հրատարակած է այդ Թուականներուն։ Փրիդոնեան առաջին Հայը եղած է Կովկասի մէջ որ եւրոպական եղանակներով հայերէն երգեր սորվեցուցած է և մինչև վերջը հաւատարիմ մնաց իր այս նախասիրական ճիւղին, կտակելով տասը հազար ռուպլի՝ եկեղեցիներուն մէջ երգեցիկ խումբերու կանոնաւոր կազմութեանը համար։

—Սրաբքիրէ մեզ կը տեղեկացնեն թէ ամուսնական ու ծննդական վիճակագրութեան մը համաձայն, 1897 նոյ. 1էն մինչև 1899 օգոստոս 20, քաղքին մէջ 123 արու ազգայիններ և 127 կին մեռած են, իսկ ծնած են 310 այր և 238 կին։ Այդ ժամանակամիջոցին մէջ կատարուած ամուսնութիւններու թիւն է 193, հետեւեալ կերպով.

Քաղաքէն.—	Երիտասարդ ընդ կուսի	139
» —	Այրի » »	12
» —	» » այրւոյ	19
Գիւղերէն.—	Երիտասարդ ընդ կուսի	17
» —	Այրի » »	2
» —	» » այրւոյ	4

—Ինչպէս յայտնի է, Ռօպէրթ Քօլէճի հայ ուսանողները իրենց ծախքով՝ այդ վարժարանին մէջ որբ տղայ մը պահելու ազնիւ մտածումը ունեցած էին։ Նախընթաց օր, յիշեալ ուսանողներուն կողմէ Պ. Լեւոն Քիրիշճեան Նպաստից Յանձնաժողովին ներկայացաւ Պատրիարքարան և Տ. Վահրամ Մանկունի Սրբազանի յանձնարարականով Ազգ. Հիւանդանոց երթալով, ընտրեց Բալուցի պատանի մը, Գասպար Հէնէյեան, որ Ռօպէրթ Քոլէճ պիտի ընդունուի։ Այս ընտրութիւնը տեղեկագրուած է Ս. Պատրիարք Հօր։

— Նոր Դար կ՚իմանայ թէ Երեւանի թեմի առաջնորդ Տ. Ներսէս արքեպիսկոպոս Խուտավէրտեան Պեսարաբեայի թեմին առաջնորդ նշանակուեր է։

Նոյն թերթը կը հաղորդէ նաև հետեւեալ լուրերը։

«Ս. Էջմիածնից ստացուած տեղեկութիւններից երեւում է, որ Ս. Էջմիածնի վանքի աւագ-լուսարարապետ Գեր. Մակար եպիսկոպոս Բարխուդարեանն առաջարկուած է Սինոդի անդամ, իսկ Գրիգորիս եպիսկոպոս Գառնակերեանը՝ կանդիդատ»։

«Պետերբուրգի համալսարանի արեւելեան լեզուների մասնաճիւղի հայ-վրացական պարսկական բաժնում հայագէտ պրիւատ-դոցենտ (?)Ն. Մառը հետեւեալ երեք նոր մասնագիտական դասախօսութիւններն է կարդալու, 1) «Հայոց միջնադարեան գրական լեզուն». 2) «Լեզուների Յաբէթեան ցեղը և նրա յարանուանութիւնը սեմիտականի հետ» և 3) «Սուրբ գրոց և եկեղեցական յիշատակարանների վրայ հայոց և սիրիական բնագրերի փոխադարձ յարաբերութիւնները»։

—Թիֆլիզէն կը հաղորդեն թէ «Եղբարք Տովեանեան» ընկերութիւնը 25 տարուան մենաշնորհ ստացեր է Ռուս կառավարութենէն՝ Սեւանայ լիճին վրայ շոգենաւ բանեցնելու։ Ցիշեալ առեւտրական տունը իրաւունքը պիտի ունենայ նաեւ նաւամատոյցներ և վաճառքներու յատուկ մթերանոցներ շինել լիճին եզերքները։ Այս ձեռնարկութիւնը կը խոստանայ նոր զարկ մը տալ Երեւանայ նահանգին տնտեսական, առեւտրական և երկրագործական վիճակին։

Տովեանեան եղբայրներուն և Ռուսիոյ «ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութեան» միջեւ կնքուած պայմանագրին համեմատ, շոգենաւերը բանիլ պիտի սկսին պայմանագրին կնքման թուականէն առ առաւելն երկու տարի ետքը. շոգենաւներուն թիւը պիտի որոշէ Կովկասի կառավարչապետը, նախապէս համաձայնելով վերոյիշեալ նախարարութեան հետ։ Ուղեւորներու և ապրանքներու փոխադրութեան սակագինը պիտի վաւերացուի նոյնպէս Կովկասի կառավարչապետին կողմէ։

— Թիֆլիզի քաղաքագլուխ Պ. Գէորգ Եւանգուլեան որ երկու ամսուան արձակուրդով արտասահման կը գտնուէր, Թիֆլիզ վերադարձեր է։

— Գերմանիոյ կայսրը «Կարմիր Արծիւ» պատուանշանին Բ. աստիճանը նուիրեր է Պարսկաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան առաջին թարգման Յովհաննէս խան Մասէհեանի։

— Այս տարի Խարքովի համալսարանը մտնելու համար ներկայացող ընտրելիներուն մէջ (ընդ ամենը 213 ուսանող) 13ը հայ են եղեր։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԻԶՄԻՐ, 7 Սեպտեմբեր

Օգտաշատ Թերթիդ վերջին թիւերէն մէկուն մէջ Սամսոնէ նամակագիր մը, ի մէջ այլոց, կը գրէր իմ մասիս ես թէ՝ հակառակ ցոյց տրուած գնահատութեան և գոհունակութեան հրաժարեցուցուած եմ Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ։ Աճաւասիկ իրողութիւնը՝

Ոչ թէ հրաժարուած այլ հրաժարած եմ յիշեալ ուսուցչական պաշտօնէն։ Սոյն հրաժարականս նախապէս ընդունելի դատուած չէր թէպէտ, սակայն ի վերջոյ ընդունուած է, ինչ որ գոհ կը ձգէ զիս. թէեւ այս խնդրին մէջ Պատ. Թաղ. Խորհուրդին ընթացքը օրինաւոր ըլլալէ հեռի է ինչ ինչ պատճառներով, որոնց վրայ երկարաբանել աւելորդ կը համարիմ։

Խնդրելով սպաս. Խմբագրութենէդ ուղղել Ձեր արգոյ Թղթակցին յիշած սոյն կէտը,

Մնամ յարգանօք
Գրիգոր Գ. Փաքափանեան

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՇ

Դպրեվանուց Վարչութիւնը կը փութայ ծանուցանել Արմաշու Զարխափան Ս. Աստուածածնայ բարեպաշտ ուխտաւորաց, թէ երթեւեկութեանց դիւրութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են նախկին տարիներու նման։

Ոստիկանութեան նախարարութիւնն ալ կարեւոր հրահանգները տուած է իր ստորակարգելոց, որպէսզի ուխտաւորաց երթալուն և գալուն առթիւ բաւականանան կայարաններու մէջ նայիլ անոնց Օսմանեան կամ Համիտիէ թէզքէրէները, երթեւեկութեան կարգաւորութեան հսկելու համար։

Նիկոմիդիայէ մինչև Արմաշ ճանապարհի ապահովութիւնն ալ կատարեալ է, տեղական իշխանութեանց ձեռք առած կարգադրութեանց շնորհիւ, և Վանքին կողմանէ ալ յատուկ պահապաններ կարգուած են ըստ սովորութեան՝ ուխտաւորաց ընկերակցելու համար։

Նիկոմիդիոյ մէջ գտնուող վանքին գործակատարներն ալ պիտի ջանան ուխտաւորաց պէտք եղած դիւրութիւնները ցուցնել և պատրաստել։

(Կնիք Ազգ. Պատրիարքարանի)

29 Օգոստոս 1899

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԱՊՐՈԼ ԱՄՐՈՑԻՆ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

ՓԱՐԻԶ, 20 սեպտ. — Այս առտու, ոստիկանապետին կողմէ կատարուած դիմումի մը վրայ, Պ. Կէռէն յայտարարեց թէ անձնատուր կ՚ըլլայ։ Անմիջապէս ձերբակալեցին զինքը և Սանթէի բանտը առաջնորդեցին։ Իր 13 ընկերները՝ որոնք իրեն հետ ամրոցին մէջ կը գտնուէին, ազատ արձակուեցան։

— Ցորեկէն ետքը Պ. Կէռէն հարցաքննուեցաւ հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Ֆապրի կողմէ՝ որուն յանձնուած է դաւադրութեան քննութիւնը։ Խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Շապրոլ ամրոցին մէջ։

ՏՐԷՅՖԻՒՍ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶ, 20 սեպտ. — Տրէյֆիւսի ներում շնորհող հրամանագիրը՝ չորեքշաբթի օրուան (երէկ) նախարարաց Խորհուրդին մէջ ստորագրուած ըլլալով, հրաման տրուեցաւ Ռէնի որ ազատ արձակեն հարիւրապետը։ Չորեքշաբթի գիշեր Տրէյֆիւս թողուց բանտը, մինչ Տրէյֆիւսի և իր եղբօրը ընկերակցութեամբ ու մեկնեցաւ Ռէնէն. ուր երթալը յայտնի չէ։

— Երէկուան թերթերը միաձայնութեամբ կը գովեն Տրէյֆիւսի շնորհուած ներումը։ Վերաքննութեան կողմ եղող թերթերը յոյս կը յայտնեն թէ մօտ ատենէն երեւան պիտի ելլէ այն նոր իրողութիւնը՝ որ Ռէնի վճռին վերաքննութիւնը հարկեցուցիչ պիտի դարձնէ և թէ վճռաբեկ ատեանը պիտի ամբողջացնէ արդարութեան գործը։

ՍԵՐՊԻՈՅ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐԸ

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Սերպիոյ ելմտացոյցին հասոյթները 1899ի առաջին վեցամսէին համար չորս միլիոն ֆրանքի աւելցութիւն մը ցոյց կու տան 1898ի առաջին վեցամսէին հասոյթներուն բաղդատմամբ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	24	24
Ամէնէն բարձր գին	»	24	25 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	21
Րումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	118	75
Ամէնէն բարձր գին	»	118	87
Ամէնէն վար գին	»	118	12

ԲԱՑՈՒՄ 9 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Փ. Կ.	24	25 1/2
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	118	37
Օսմանիյէ		416	50
Ռէժի		304	
Օսմ. Պանքա		13	—
Քռէտի ժէնէրալ Օթթ.		2	36
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Օ. Ռ.	3	11
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	02
Թըմպէքի բաժնեթ.		645	—
» ժուիսանս		230	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	300	—
Քարաֆ Գ. Պոլսոյ	»	480	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	18
Անգլիական ոսկի	»	109	36
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	16
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	32
Մէճիտիէ	»	96	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8	62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	—
» » » չէք	»	109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	23	15 1/2
» » » չէք	»	12	99
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	60
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	98

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 20 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	60
) գոց.	»	22	62
» » » Բ.		47	10
» » » Գ.	»	26	40
Օսմանիէ	»	4:6	50
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	119	—
Օսմ. Ռէժի	»	304	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	568	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 0/0	»	100	75
Քռէտի Լիոնէ	»	980	—
Պանք տը Բարի	»	— —	—
Թուրքի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	93	75
Սպանիական արտաքին	»	61	32
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	265
Դրամագլուխ	»	03	

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՏՕՔԹԷՕՐ Բ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ-ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԵԼԵԿՏՐԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՌՕՆԹԿԷՆԵԱՆ Ճառագայթներով (radioscopie & radiographie)
Ամէն օր կէս օրէն վերջ իր տունը Բերա Մէքթէպ-Պայրամ փողոց թիւ 29։
Հինգշաբթի օրերը նոյն ժամերուն ձրի։
2—12 444

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպաեայա օլունաճագ օթուզ պին գըյէի աթիգ բաթաթեսին միւնագասաըրնա պաշլանըլաըղընտան վէ լաճմըն քիլօկրամը իւչ ղրուշ եէթմիշ իւչ սանթիմ ալթմըշ իքի պուչուգ միլիմտէ թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ եիւզտէ իւչ թէնզիլաթը մահը հալը բուիմինին տօգուզընճը բէնճշէնպիհ կիւնի սաաթ տօգուզտա գատար գապուլ օլունաճագընտան իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհըպէն Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 7 էյլուլ սէնէ 315

1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպաեայա օլունաճագ տարը իլէ քէնէվիր վէ եուլաֆըն գարարը իլէ օն տէօրտիւնճի սալը կիւնի վէրիլէճէկինտէն իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհըպէն եէվմի մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 7 էյլուլ սէնէ 315

1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպաեայա օլունաճագ պէհէր եիւզ պին գըյէ արբանըն պէհէր գըյէսի աթիգի օթուզ փարատա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ եիւզտէ իւչ թէնզիլաթը իսէ մահը հալը բուիմինին տօգուզընճը բէնճշէնպիհ կիւնի գապուլ խարիճէճէկինտէն իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհըպէն եէվմի մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 6 էյլուլ սէնէ 315

1—3

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

Գ

ՊԷՐԹԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

—Ներեցէ՛ք, օրիորդ, պատասխանեց Պէրթ, չեմ կրնար ատիկա ձեզի ըսել։

Օրիորդ Ժանիսօ պատեց յօնքերը ու ոտքը գետին զարնելով ըսաւ.

—Ինչպէ՞ս, չէ՞ք կրնար մի ըսե՛լ...։

—Այո՛ օրիորդ։

—Ձեր ազատ կամքո՞վ մեկնած էիք։

—Ո՛չ օրիորդ։

—Ուրեմն առեւանգեցի՞ն զձեզ։

—Այո... այսինքն...։ Այո՛, այս՛, առեւանգեցին զիս։

—Բայց ո՞վ։

—Չեմ գիտեր։

—Չէ՞ք գիտե՛ր...։

—Այո՛ օրիորդ։

—Կատակ կ՚ընէք, անանկ չէ՞։

—Ոչ օրիորդ։

—Ո՞ւր տարին ձեզի։

—Չեմ գիտեր։

—Ա՞ս ալ չէք գիտեր։

—Այո՛ օրիորդ։

—Բայց վերջապէս որո՞ւն տունն էիք։

—Մէկու մը քով որուն անունը կ՚անգիտամ։

—Մա՞րդ մըն էր.

—Ո՛չ, կին մը։

—Ու չէ՞ք գիտեր անոր անունը։

—Ո՛չ օրիորդ։

—Ոչ ալ զբաղումը։

—Բնաւ։

—Ոչ ալ այն փողոցը ուր անիկա կը բնակի։

—Ոչ օրիորդ։

—Լաւ, մէկդի ձգենք այս անճահ կատակը. հիմա հաճեցէք ինծի հետեւիլ, օրիորդ Մէյլան։

Պէրթ՝ գլուխը խոնարհեցուցած՝ սկսաւ անոր հետեւիլ։

Տնօրէնուհին զինքը պարզ բայց կոկիկ սենեակ մը տարաւ՝ ուր երբեմն իր գաւառի ազգականուհիներէն մէկը կը պահեցնէր։

Ցետոյ ըսաւ.

—Մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն հոս մնացէք։ Ձեր վերադարձը պիտի իմացընեմ անոնց՝ որոնք ձեզմով կը շահագրգռուին՝ մօրեղբօրդ յիշատակը յարգելու համար։ Անոնք պիտի որոշեն այն միջոցները՝ զորս հարկ պիտի ըլլայ ձեռք առնել։

Այս խօսքերուն վրայ, օրիորդ Ժանիսօ դուրս ելլել ձեւացուց, բայց քիչ մը ետքը ետին դառնալով ըսաւ.

—Վաղը, ձեզի պէտք եղած ամէն բան պիտի բերեն հոս։ Հաւանական է որ հարցաքննութեան կանչուիք ոստիկանական քոմիսէրին և կամ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ։

Եւ աւելցուց վերջնականապէս դուրս ելլելէ առաջ.

—Ա՛հ, օրիորդ. չէի կարծեր բնաւ որ այս աստիճան տարօրինակ կերպով պիտի փոխարինէիք այն բարութիւնը՝ զոր միշտ ցուցուցած եմ ձեզի համար։

Տնօրէնուհին դուրս ելաւ, ու Պէրթ լսեց որ երկու անգամ կը կղպէ դուռը։

Խեղճ աղջիկը առանց հանուելու անկողնին վրայ նետուեցաւ։

Լուանալու բան մը չէր մնացած։

Բաւական քնացաւ այդպէս մինչեւ որ ցորեկին մօտ, սպասաւոր մը նախաճաշը բերաւ իրեն առանց բառ մը արտասանելու։ Իրիկուան ճաշն ալ ըրաւ բայց չը կրցաւ ոչ մէկը տեսնել։

Ցաջորդ օրը, օրիորդ Ժանիսօ եկաւ գտաւ զինքը, և հագուեցնելէ ետքը տարաւ Օթէօյլի ոստիկանապետին։

Ոստիկանապետը, Պ. Թէվնէ, քաղցրօրէն հարցաքննեց զինքը բայց չկրցաւ գոհացուցիչ պատասխան մը ստանալ։

Օր. Ժանիսօ ցած ձայնով կարճատեւ խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Թէվնէի հետ, ուրկէ ետքը Պէրթը առնելով շիտակ վարժարան առաջնորդեց։ Երբ սենեակ ելան, նստեցուց զայն ու մեղմ ձայնով մը ըսաւ անոր.

—Խեղճ աղջիկս, չեմ ուզեր զձեզ յանդիմանել ձեր վարմունքին համար։ Ո՞ւր գացիք, ի՞նչ ըրիք ձեր երկարատեւ բացակայութեան միջոցին...։ Անտարակոյս բնաւ չպիտի կրնանք գիտնալ այս կէտը, քանի որ դուք կը մերժէք խօսիլ և ասիկա ա՛յն աստիճան յամառութեամբ մը՝ որ պարզապէս անհելի է ձեր տարիքը ունեցող աղջկան մը քով։ Ինչ որ կրնամ ձեզի ըսել հիմա, ապահովաբար սա է որ այս պայմաններուն մէջ ձեր պաշտպանները ալ չպիտի ուզեն ձեզմով զբաղիլ։ Ես ինքս բնաւ չպիտի ուզեմ բնաւ վարժարանիս մէջ ունենալ զձեզ. արդէն մինչեւ հիմա պահած ըլլալս ալ դժբաղդութիւն մըն է ինծի համար։ Ձեր պաշտպանները ընտանեկան խորհուրդ մը պիտի գումարեն և քանի մը օրէն արդէն իսկ որոշում մը տուած պիտի ըլլան։ Պէտք է հիմակուց ձեզի ըսեմ թէ անոնք, դատարանին արտօնութեամբ, պիտի որոշեն զձեզ զգաստարան մը նետել՝ մինչեւ որ չափահաս ըլլաք։ Ու այժմ հոս պիտի մնաք... ու բանի մը կարօտը չպիտի քաշէք։ Թող Աստուած ներէ ձեզի։

Պէրթ Մէյլան ընդվզելու փափագ մը ունեցաւ։

Այդ խստութիւնը ամենամեծ անարդարութիւն մը երեւցաւ իր աչքին։

Ի՞նչ բանէ, ի՞նչ յանցանքէ կը կասկածէին արդեօք, իրեն հետ այդ աստիճան խստօրէն վարուելու համար։

Հակառակ իր պահած լռութեան, չէ՞ր կրնար գուշակել թէ դժոխային մեքենայութեան մը զոհ գացած էր ինքը։

Իր ընդվզումը չփոխեց բնաւ նախապէս ունեցած մտադրութիւնը, և ըսաւ ինքնիրեն.

—Չպիտի խօսիմ։

Ու չպատասխանեց օրիորդ Ժանիսօյի։

Միայն, երբ անկողին մտաւ, սկսաւ խորհիլ այն միջոցներուն վրայ՝ զորս իրեն դէմ պիտի առնէին։

—Ո՛չ, զգաստարան մը չպիտի երթամ, կ՚ըսէր, ոչ... ինքզինքս պիտի սպաննեմ ու չպիտի երթամ։

Բայց մոռցեր էր թէ մինչեւ այդ ծայրայեղութիւնները երթալու պէտք չէր կրնար ունենալ։

Ինչո՞ւ համար վարժարանէն չպիտի փախչէր։

Զինքը կարող կը կարծէին այդ բանը ընելու. և պիտի արդարացնէր անոնց համոզումը։

Օր. Ժանիսօ, ամէն օր կրկին անգամ կը կղպէր իր դուռը, բայց ատիկա արգելիչ պատճառ մը չէր կրնար ըլլալ։

Սենեակը՝ ուր կը գտնուէր, առաջին յարկին վրայ էր ինչպէս նաև պարտէզին։ Անգամ մը որ կարենար ինքզինքը պարտէզ նետել, ալ բան մը չպիտի մնար, որովհետեւ ցած պատ մը միայն կար փողոց ելլելու համար, և մօտի ծառերուն օգնութեամբ դժուար չէր այդ պատէն անցնիլ։

Իսկոյն փախուստի կատարեալ ծրագիր մը որոշեց. անկողնին սաւանին միջոցաւ պիտի կրնար պարտէզ իջնել և անկէ փախչիլ։

Ցետոյ Նորմանտիա պիտի անցնէր Նալվուարի մարքիզին բնակարանը։

Մարքիզը անշուշտ չպիտի մերժէր զինքը, քանի որ ինք շատ կը սիրէր Էլֆրիտը ու մանաւանդ այս վերջինը՝ չմիացած տղոց տրուած ընդունակութեան մը շնորհիւ, քիչ ատենուան մէջ պիտի կարենար իր հայրը համոզել։

—Ինչո՞ւ հիմա իսկ չգործադրեմ այս որոշումս, ըսաւ յանկարծ, ինչու ուշացընեմ անոր գործադրութիւնը։

Իջաւ անկողնէն, հագուեցաւ մէկ երկու երկվայրկեանէն, քանի մը առարկաներ դրաւ կաշիէ պայուսակի մը մէջ որ իրն էր, և սաւանին օգնութեամբ պարտէզ իջաւ։

(Շարունակելի)

ԱՄԷՆՈՒՆ ՕԳՏԱԿԱՐ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն օժիտ կամ դրամագլուխ հայթայթել չարաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնը առանց բժշկական քննութեան։

Այս տեսակ ապահովագրութիւն գործադրողն է

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

կենաց համար և արկածներու դէմ ապահովագրական ընկերութիւնը, Հիմնեալ արքայական հրամանաւ 1853ին

	Ֆրանք
Դրամագլուխ և պահեստք	239,189,580
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476

«ՎԻՔԹՈՐԻԱ-ԱՐԿԱԾ»

Միմիայն մէկ տարի չաբաթական մէկ ֆրանք վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի ընդունելու համար

1. 10,000 ֆր. եթէ մահ պատահի։
2. 15,000 ֆր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։
3. 200 օր, 5 ֆր. ամէնօրեայ հատուցումը ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնէլի արկածներու հետեւանքով։

Բոլոր Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ

Ցակոբեան խան Թիւ 71 Ղալաթիա

Ընդհանուր գործակալութիւն

Ցակոբեան Խան 12, 13 Կ. Պոլիս

Կը փնտռուին գործակատար-պաշտօնեաներ։

453 7—39

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուրով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Ցունուար 1ին ամբողջովին երականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապագային չէք, խնդրեմ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իրրեւ հասուն թարեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի։ Նոյնպէս տարեվճարներու ետ դարձնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար գրել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 7 19 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 8 20 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Բիրա)։
Եշ. 9 21 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 9 21 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 10 22 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 56

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Գլազկօի, Մէնչէսթրի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպա	2500
Անպիս	3000	Նէֆթիս	2400
Բէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Թեմնոբուլս	3000	Թէբս	2250
Խօրոս	3000	Մֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Գօլքոնտա	1500
Մարբօթիս	2500	Մուրէքս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռեյթոլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ՀԱՍՏԱՏՆԱԼ 1852

Տ^րս Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ֆրանսիական Թատրոնին դիմաց, Պէյ Զօկաքին կից)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաասաւոր ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. ցաւով ակռաներ և խոռոչներ ճառագայթներու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկեայ, ճոխակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յոյր և նման բնականին, գեղեցիկ յեռուպորիւթիւնը, ծոմոպոլիտան, և ... արհեստաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թզաբերդուցիչ գեղձերու և ամենակատարելագործեալ ... միջոցաւ, առանց ցաւ ...։

Ե. Գ. Զննելը կիրակի օրերն ալ, (ժամը 1ին օրը) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (ժամը 1ին ...) հիւանդ կինչուներին Բերայի գործատեղին։

Գաւառցիները կրնան գրել իրենց բնակարանն, թիւ 1 ...։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է ներեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

Պէտք պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

CH^les FAY, Perfumista

PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	11?3
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3702	Ծրբօ	173?
Արքօսդօ	2377	Տօտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Օթէլլօ	119?
Պատանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1037	Սքէրօ	120?
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2385	Հօրադիօ	3600	Մօնդէվիտէօ	1735	Թասսօ	132?
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1719	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	184?
Գրիւնօ	841	Տինտօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	382?
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտօնօ	5540	Օնիօ	4100	Թօլէտօ	147?
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	148?	Ճլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2?3?
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլպինօ	2307	Բալէրմօ	1887	Վասքօ	131?
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բէլօ	510	Վօլօ	128?
Զիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լիօ	1053	Րիալթօ	2223	Վոլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինօ	1663	Եէտօ	185?
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռոլլօ	1613	Զէրօ	120?
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռուէօ	1789		

Հօրաչիօ շոգենաւը, Նաւապետ Թրօֆիմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 23ին (Ն. Տ.)։

Իտրօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 22ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18. Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

1881 Մարտ 20ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898 ի հասոյթք	34,775,462 „
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 „

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս — Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Պօրսայի կից (Նոր տունը Մեշուտավ)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար — ԹԷՈՏՕՐ ՐԵՊԸՆ

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.
ELBERFELD (Allemagne)

Somatose

ՍՈՄԱԹՕԶ

Անհամ փոշի | Միսին սննդական տարրերը միայն կը պարունակէ

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Տկար անձերու, տխեղծ մանուկներու, հիւծախտի, այլեւայլ ստամոքսային հիւանդութիւններու, ծննդական վիճակի, տղոց ողնաթեքութեան, հիւանդութենէ ապաքինածներու եւ մանաւանդ

ՔԼՕՐՕԶԻ ՀԱՄԱՐ

Սոմաթօզը, առանց բացառութեան ախորժակ կը բանայ

4 շաբթուան մէջ 8 լիտր կ'աւելցնէ մարմնին ծանրութիւնը

Սոմաթօզը պէտք է ծախուի իրեն յատուկ պահարանով, 25, 50 և 100 կրամնոց տուփերու մէջ

320

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ։ Կեդրոնատեղի Ծօն Քնէյթէլ, Պոլիս 44—52

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուական եւ (3 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒՍԻ ԷՖԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմբոն Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամագատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւոյի Մահմուտ Փաշա, Զարշըլը խան, Թիւ 21 194

ՊԱՑՊԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Միկնութիւն Նոր Կտակարանի, երեք հատոր, երես 2221, գին 60 դահ.։

Բառարան Սր. Գրոց, երես 635, 20 դահ.։

ԹԻԹ ԼԷՎԻՍ, (Հայ. և Հայատառ Թրք. երես 223, 4 դահ.։

Քրիստոնէական Նկարագիր (Հայ. և Հայատառ և յոյնատառ Թրք.) երես 283, 6 դահ.։

Բնական Աշխարհագրութիւն (Հայ. և Հայատառ Թրք.) մեծադիր և պատկերազարդ, երես 120, 20 դահ.։

Կենդանաբանութիւն (Հայ. և Հայատառ Թրք.) երկհատոր, 5 դահ.։

Բնական Աստուածաբանութիւն (Հայ. Հայատառ և յունատառ Թրք.), երես 196, 3½ դահ.։

Բեհանուզի բառգիրք (Թուրքերէնէ Անգղ.), երես 2224. 270 դահ.։

Բեհանուզի բառգիրք (Անգլերէնէ Թրք.), երես 827, 100 դահ.։

Կը ծախուին Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Միհճաճըլար Եօգուշու, Պոլիս։ 173

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուր ... երկրէն անդամ կը բանին Լիվրբուլ և Ջէնովայի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Գօթնիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Աւրանիա	7268	Աղլաս	2538
Բավօնիա	5587	Սարակոսա	2165
Ճէֆալօնիա	5517	Փարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2444
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորոգգօ	185?
Քէտար	1876	Քամպանիա	12??
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12???
Գօզգալոնիա	4845		

Ալէբբօ շոգենաւը, Նաւապետ Հէվիթսըն, Լիվրբուլէն հոս պիտի ժամանէ դէպի ամսոյս 30ին (Ն. Տ.) ընդհ. վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1899 Ապրիլ 10 (Ն.Տ.) շաբաթէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 4 ծամր. Առտ.	Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 6 ծամր. Առտ.	Թ. 8 ծամր. Առտ.	Թ. 10 ծամր. Առտ.	Թ. 12 ծամր. Առտ.	Թ. 14 ծամր. Առտ.	Թ. 16 ծամր. Իրիկ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 18 ծամր. Իրիկ.	Թ. 20 ծամր. Իրիկ.	Թ. 22 ծամր. Իրիկ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	10 40	11 —	1 10	2 15	3 25	4 10	5 5	6 35	7 35	9 25	10 30	11 35
Հայտար Փաշա	ժմ.	11 5	11 25	1 35	2 40	3 50	4 35	5 30	7 —	8 —	9 50	10 55	12 —
	մկն.	11 12	11 45	1 45	2 48	4 1	4 45	5 40	7 11	8 17	9 57	11 5	12 8
Պէզըլ Թօփրաք	»	11 19	— —	1 52	2 55	4 8	4 52	5 47	7 18	8 26	10 4	11 12	12 15
Ֆէնէր Եօլու	»	11 24	— —	1 56	3 1	4 12	4 56	5 51	7 22	8 30	10 8	11 16	12 19
Կէօզ Թէփէ	»	11 29	— —	2 1	3 6	4 17	5 1	5 56	7 27	8 35	— —	11 21	12 24
Էրէնքէօյ	»	11 36	12 2	2 5	3 9	4 23	5 4	6 1	7 33	8 41	10 14	11 28	12 29
Պօսթանճըք	»	11 45	12 12	2 13		4 31		6 10	7 42	8 50	10 21	11 38	12 38
Մալթէփէ	»	11 56	12 25	2 25		4 41		6 20	7 52	9 4	10 31	11 48	12 48
Քարթալ	»	12 7	12 42	2 36		4 52		6 31	8 3	9 20	10 42	12 —	12 59
Բէնտիք	ժմ.	12 15	12 52	2 44		5 —		6 39	8 11	9 30	10 50	12 8	1 7
	մկն.		1 —							9 38			
Թուզլա	»		1 26							10 5			
Կէյպզէ	»		1 49							10 34			
Տիլ Իսքէլէսի	»		2 13							11 —			
Թավշանճըլ	»		2 24							11 13			
Հէրէքէ	»		2 48							11 34			
Եարըմճա	»		3 4							12 —			
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»		3 18							12 17			
Տէրինճէ	»		3 29							12 30			
Իզմիտ	ժմ.		3 43							12 48			
	մկն.		4 5										
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»		4 42										
Սափանճա	»		5 14										
Ատա Բազար	»		5 41										
Կէյվէ	»		6 28										
Աք Հիսար	»		6 51										
Մէքէճէ	»		7 29										
Լէֆքէ	»		7 59										
Վէզիր Խան	»		8 37										
Պիլէճիք	ժմ.		9 20										
	մկն.		9 35										
Քարաքէօյ	»		10 45										
Պօզիւյիւք	»		11 29										
Ինէ Էօնիւ	»		12 22										
Չուքուր Հիսար	»		12 54										
Էսկի Շէհր	ժմ.		1 35 իրիկ.										

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 ծամր. Առտ.	Թ. 3 ծամր. Առտ.	Թ. 5 ծամր. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 7 ծամր. Առտ.	Թ. 9 ծամր. Առտ.	Թ. 11 ծամր. Առտ.	Թ. 18 ծամր. Առտ.	Թ. 15 ծամր. Իրիկ.	Թ. 17 ծամր. Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. 19 ծամր. Իրիկ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Էսկի Շէհր	մկն.											9 45	
Չուքուր Հիսար	»											10 24	
Ինէ Էօնիւ	»											10 57	
Պօզիւյիւք	»											11 34	
Քարաքէօյ	»											12 10	
Պիլէճիք	ժմ.											1 —	
	մկն.											1 14	
Վէզիր Խան	»											1 51	
Լէֆքէ	»											2 29	
Մէքէճէ	»											3 3	
Աք Հիսար	»											3 32	
Կէյվէ	»											3 58	
Ատա Բազար	»											4 54	
Սափանճա	»											5 12	
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»											5 42	
Իզմիտ	ժմ.											6 18	
	մկն.				10 45							6 40	
Տէրինճէ	»				11 3							6 56	
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»				11 11							7 5	
Եարըմճա	»				11 32							7 20	
Հէրէքէ	»				12 5							7 47	
Թավշանճըլ	»				12 17							7 59	
Տիլ Իսքէլէսի	»				12 29							8 9	
Կէյպզէ	»				1 4							8 42	
Թուզլա	»				1 24							9 2	
Բէնտիք	ժմ.				1 50							9 24	
	մկն.	10 35	11 37	12 33	1 58		3 45		5 38	7 12	8 44	9 34	11 8
Քարթալ	»	10 44	11 46	12 44	2 10		3 54		5 47	7 21	8 53	9 47	11 17
Մալթէփէ	»	10 56	11 58	12 55	2 27		4 5		5 58	7 32	9 6	10 5	11 28
Պօսթանճըք	»	11 5	12 10	1 6	2 41		4 15		6 9	7 43	9 16	10 20	11 39
Էրէնքէօյ	»	11 13	12 18	1 18	2 52	3 27	4 25	5 14	6 19	7 52	9 26	10 32	11 47
Կէօզթէփէ	»	11 17	12 22	1 22	2 56	3 31	4 29	5 18	6 23	7 56	9 30	— —	11 51
Ֆէնէր Եօլու	»	11 23	12 27	1 27	3 2	3 36	4 34	5 23	6 28	8 1	9 35	10 41	11 56
Պէզըլ Թօփրաք	»	11 27	12 31	1 31	3 6	3 40	4 38	5 27	6 32	8 5	9 39	— —	12 —
Հայտար Փաշա	ժմ.	11 33	12 37	1 37	3 13	3 46	4 44	5 33	6 38	8 11	9 45	10 50	12 6
	մկն.	11 40	12 45	1 45	3 25	3 55	4 50	5 40	6 45	8 20	9 55	11 5	12 12
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմ.	12 5	1 10	2 10	3 50	4 20	5 15	6 5	7 10	8 45	10 20	11 30 իրիկ.	12 37